

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby

Objekt maska

Bakalářská práce

Autor: Adéla Brožová
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Textilní tvorba
Vedoucí práce: doc. M. A. Mgr. Mária Fulková
Oponent práce: MgA. Rathouská Alice

Zadání bakalářské práce

Autor: Adéla Brožová
Studium: P19P0107
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Textilní tvorba
Název bakalářské práce: Objekt maska
Název bakalářské práce AJ: The Mask as an Object

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce bude tvořit kolekci objektů - masek, inspirovaných japonským folklorem (počet cca 5 - 10). Praktická část bude obsahovat návrhové kresby, skici, makety masek, materiálové zkoušky. Masky budou realizované technikou kaširování v kombinaci se současnými technologiemi. Realizace masek bude fotograficky zdokumentovaná. Teoretická část bude pojednávat o historii masky v japonské a evropské kultuře, japonském folkloru a pohádkách.

Maska, kostým a lidové divadlo: soubor studií interdisciplinární pracovní skupiny "Náboženské směry v Asii". (2001). (103 s., Editor Lubica Obuchová). Praha: Česká orientalistická společnost.

Kalvodová, D. (2003). Asijské divadlo na konci milénia. (Vyd. 1., 317 s.) Praha: Academia.

Staňková, J., & Baran, L. (1998). Masky, démoni, šaškové: Masks, demons, clowns = Masken, Dämonen, Narren. (121 s.) Pardubice: Theo.

Dvořáček, P. (c2008). Masky: mysterium proměny : masky šesti kontinentů. (Vyd. 1., 165 s.) Olomouc: Fontána.

Kalvodová, Dana a Miroslav Novák. Vítr v píních: japonské divadlo. Praha: Odeon, 1975.

Winkelhöferová, Vlasta a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. Encyklopedie mytologie Japonska a Koreje. Praha: Libri, 2006. ISBN 80-7277-265-1.

Winkelhöferová, Vlasta. Mingei - lidové umění a řemeslo v Japonsku. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2006. ISBN 80-7106-720-2.

Boháčková, L., Winkelhöferová, V.: Vějíř a meč. Kapitoly z dějin japonské kultury, Panorama, Praha 1987, ISBN: 601-22-857

Černá, Z., Novák, M.: Japonské pohádky, Petrkov 2008, ISBN: 978-80-904061-1-7

Luffer, J.: Strašidelný chrám v horách. Japonské lidové pohádky a pověsti. Argo, Praha 2009, ISBN: 978-80-257-0096-9

Janoš, J.: 99 zajímavostí z Japonska. Praha: Albatros 1986, 287 s.

Tyler, Royall. Japanese Tales. New York: Pantheon Books, 1987. ISBN 0-375-71451-0.

Foster, Michael Dylan a Kijin SHINONOME. The book of yokai: mysterious creatures of Japanese folklore. Oakland, California: University of California Press, [2015].

Mayer, Fanny Hagin. Ancient Tales in Modern Japan. Bloomington: Indiana University Press, 1984. ISBN 0-253-30710-4.

Hloucha, Joe. Pohádky japonských dětí. Hodkovičky [i.e. Praha]: Pragma, 2015. ISBN 978-80-7349-440-7.

Pohádky vycházejícího slunce. Praha: Agentura V. P. K., 1991. 64 s.

Janoš, Jiří. 99 zajímavostí z Japonska: pro čtenáře od 12 let. Il. Eva Smrčinová, fot. Jiří Janoš. Praha: Albatros, 1984.

Zadávací pracoviště: Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: doc. M.A. Mgr. Mária Fulková

Oponent: MgA. Alice Rathouská

Datum zadání závěrečné práce: 13.10.2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucí bakalářské práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

.....

Adéla Brožová

Anotace

BROŽOVÁ, Adéla. *Objekt maska*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2023. 92 s. Bakalářská práce.

Tato bakalářská práce je zaměřena na tvorbu kolekce masek pomocí techniky papírmaš, kašírování a modrotisku.

V písemné části je zpracována historie japonských masek a jejich spojitost s japonským divadlem, tanci a festivaly, ve kterých jsou tyto masky zastoupeny. Dále je písemná část zaměřena na japonské pohádky, vzory, japonskou populární kulturu a jókai, se kterými mají masky určitou spojitost.

Praktická část je věnována výtvarnému projektu, který je zaměřen na tvorbu kolekce masek (5 – 10 ks). Součástí praktické části je popis výtvarné činnosti, návrhová dokumentace a fotodokumentace díla.

Klíčová slova: jókai, japonský folklór, maska, pohádky, japonská populární kultura

Annotation

BROŽOVÁ, Adéla. *The Mask as an Object*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2023. 92 pp. Bachelor Degree Thesis.

This work is focused on the creation of a collection of masks using the technique papier-mâché, fusing and blue printing.

The written part deals with the history of Japanese masks and their connection with Japanese theater, dances and festivals in which these masks are represented. Furthermore, the written part is focused on Japanese fairy tales, patterns, Japanese popular culture and yokai, with which masks have a certain connection.

The practical part is devoted to an art project, which is focused on creating a collection of masks (5-10 pieces). Part of the practical part is a description of the creative activity, design documentation and photo documentation of the work.

Keywords: yokai, japanese folklore, mask, fairy tales, japanese popular culture

Obsah

Seznam použitých termínů	8
Úvod	9
Teoretická část.....	10
1 Japonské masky a jejich spojitost s japonským folklórem.....	10
1.1 Nó masky.....	11
1.1.1 Druhy masek divadla nó	11
1.2 Kabuki masky.....	16
1.3 Taneční masky	16
1.4 Samurajské masky	17
1.5 Kabuto.....	19
1.5.2 Typy kabuto přileb.....	19
1. 6 Masky inspirované japonskými strašidly	20
1.6.1 Oni maska	20
1.6.2 Namahage maska.....	22
1.6.3 Tengu maska.....	24
1.6.4 Kappa maska	26
1.6.5 Kicune maska	28
1.6.6 Tanuki maska	30
1. 7 Masky pro bojová umění	31
1.7.1 Kendo maska	31
1. 8 Moderní Japonské masky	32
1.8.1 Ultraman maska	32
1.8.2 Visual Kei maska	33
1.8.3 Animegao maska	33
2 Japonské vzory a jejich význam.....	34
2.1 Geometrické vzory	34
2.2 Květinové vzory	34
2.3 Zvířecí vzory	35
2.4 Přírodní vzory.....	35
Praktická část.....	37
3 Inspirace.....	37
3.1 Návrhová část	37
3.2 Realizace	50
Fotodokumentace masek	63

Závěr	84
Seznam použité literatury a webových zdrojů	85
Seznam obrázků	87

Seznam použitých termínů

anime – japonské označení pro jakoukoli animovanou tvorbu (seriály, filmy)

cosplay – zobrazení postav z filmů, seriálů, anime a komiksů, za pomoci kostýmů

jókai - souhrnné označení pro nejrůznější strašidla, démony, šotky, kouzelná zvířata, přízraky a v širším pojetí pro jakýkoliv nevysvětlený jev v japonském folklóru

kimono – tradiční japonský oděv

maska – kulturní předmět, kterým se člověk maskuje, zakrývá tvář, utajuje totožnost nositele a propůjčuje jinou identitu

maškara - výstřední, směšný převlek, zejména během masopustního veselí

manga – označení pro japonské komiksy a novely

masopust – vstupní část zvykoslovného roku, začínající 7. ledna a končící 40 dní před Velikonoce. Je vymezen pro veselé zábavy: hodování, svatby, taneční zábavy a plesy. Na závěr se konají obchůzky obcí i domů s průvody masek a taneční zábavou.

modrotisk – bavlněná tkanina barvená na tmavě modro v indigu, před tím potištěná rezervou

origami – japonské umění skládání rozličných motivů z papíru

papír-mache – směs drceného papíru, vody a lepidla

setsuwa – japonské označení pro mluvený příběh

Úvod

Už je to dlouho co mě uchvátila japonská kultura a vše kolem ní. Především japonské nadpřirozené bytosti, které se objevují v různých animovaných filmech, manze a tradičních japonských pohádkách. Proto jsem se touto tematikou chtěla zabývat ve své bakalářské práci a rozhodla jsem se pro zhotovení masek inspirovaných japonskými strašidly.

Teoretická část se zabývá jednotlivými druhy japonských masek a typickými japonskými dezény. Každá maska má určitou spojitost s dalšími prvky japonského folklóru, což může být tradiční divadlo Nó nebo pro Japonsko typické pohádky a strašidla. Dále se s nimi můžeme setkat v oblíbené japonské populární kultuře, která zahrnuje animované seriály nebo mangu.

V praktické části této bakalářské práce popisují tvorbu masek, které jsou zhotovené technikou papírmaš nebo pomocí techniky, při které se používá materiál zvaný EVA foam. Tyto masky mají sloužit jako oděvní doplněk nebo jako volný textilní objekt. Vzory na maskách jsou inspirovány japonskými dezény, které můžeme spatřit na kimonech, oděvních součástech, bytových textiliích nebo také keramice.

Cílem bylo vytvořit masky, které jsou určeny jako oděvní doplněk nebo jako volný textilní objekt pro milovníky japonské kultury.

Teoretická část

1 Japonské masky a jejich spojitost s japonským folklórem

Japonské masky jsou populárním doplňkem, který často nosí lidé japonského původu. Masky nebo obličejová pokrývka je obvykle vyrobena z látky, papíru nebo dřeva a nosí se, aby skryla identitu nositele. Masky se často objevují při tradičních divadelních představeních a na akcích Kamišibai (japonské vyprávění příběhů). Masky jsou nedílnou součástí japonské kultury a používají se pro různé účely od již zmíněných divadelních představení po tradiční festivaly a náboženské rituály. V pozdním středověku Japonska se objevují samurajské přilby s obličejovou maskou – somen, hanbo nebo menpo. Každá maska má svůj jedinečný význam a účel. Masky nejčastěji představují bohy, zvířata nebo slavné postavy z japonské mytologie. Spousta masek vycházela i z korejských, tibetských a čínských tradic. (japaneseonimasks.com)

Počátky užívání masek na japonském souostroví se datují až do prehistorických časů. Nejstarší nalezené masky byly původními obyvateli Japonska vyráběny z lastur. V pozdním období Džómon (2000–300 př. n. l.) se oblíbeným materiálem pro jejich výrobu stala hlína. Hliněné masky zřejmě sloužily buď k praktickému účelu, nebo byly používány jako talismany či náboženské ikony. Některé tyto hliněné masky se vyznačují pokřivenými rysy, které připomínají výraz šamana v transu či posednutí zlými silami, což napovídá také jejich možnému užití při šamanistických rituálech. Dalším typem, který se v tomto období používal, byly pravděpodobně masky dřevěné, ale z nich se žádné do dnešní doby nedochovaly. (Uhlířová, 2019, s. 18)

V Japonsku se masky nosí i dnes. Například je můžeme spatřit u herců tradičního japonského divadla – nó (tradiční hudební drama), bunraku (tradiční loutkové divadlo), kabuki (tradiční taneční drama) a také u šinto tanečníků. Dále se s nimi můžeme setkat u japonských svatyní nebo při festivalech a karnevalech, které v Japonsku probíhají. Jeden takový festival probíhá v malé svatyni Goryo ve městě Kamakura. Jeho účastníci nosí masky staré více než dvě století. Festival se koná na počest skrytého ducha Kamakura Kagemasy, slavného samurajského válečníka z 11. století, známého také jako Gongoro. I když je festival malý, účastní se ho velký počet lidí. Nošení japonské masky může mít i jiný důvod, než jen divadelní hry, festivaly a rituály. Někteří ji nosí jako oděvní doplněk, jiní zase jako ochranu před sluncem a znečištěním nebo jako prostředek, kterým mohou uctít své předky a jiní si zase užívají svérázný vzhled, který masky vytvářejí. Mohou být i součástí kostýmu nebo cosplaye nebo jen pro výzdobu domácnosti. (japaneseonimasks.com)

Japonské masky představují určitou postavu v tradičních japonských hrách nebo divadle nó. Tyto masky jsou často vysoce stylizované a jsou už po staletí základem japonského divadla. V některých případech může být maska použita jako zobrazení celé postavy, zatímco v jiných může představovat pouze určitou vlastnost nebo emoci, kterou postava prožívá (zármutek, žárlivost, vytržení atp.). (japaneseonimasks.com)

Japonské masky a folklor se poslední dobou staly více populárními napříč celým světem, zejména v oblasti cosplaye a role-playe. Mnoho příběhů pocházejících z Japonska inspirovalo hororové filmy, mangy, anime a knihy. S maskami se můžeme také setkat v japonské populární kultuře. Například v manze Tokijský Ghúl, která byla později

adaptována jako stejnojmenný animovaný seriál nebo v celovečerních filmech Cesta do fantazie, Princezna Mononoke nebo Hotarubi no Mori e.

V této kapitole se také zmiňují o japonských pohádkách a festivalech. Jelikož existuje mnoho způsobů, jak poznat jinou kulturu a právě čtení pohádek je jedním z nich jak to udělat. Pohádky ukazují pohled lidí na svou zemi, přibližují nám její kulturu a zvyky. Jako v jiných zemích začaly pohádky v Japonsku ústní tradicí a později byly sepsány, aby se dochovaly pro potomstvo. Nejstarší známou kronikou Japonska je Kojiki z roku 711 n.l.. Z této sbírky pochází nejvíce Japonských pohádek, které jsou známé i dnes. Jedna z oblíbených forem vyprávění příběhů se nazývá Kamishibai, nebo-li papírové divadlo, a největší obliby zažilo v letech 1920 až 1950. K vyprávění se používaly papírové svitky s obrázky a ilustrované tabule ze dřeva. Vypravěči se pravidelně do vesnic vraceli, aby obyvatelům mohli sdělit nový příběh. (<https://fairytalez.com/region/japanese/>)

Většina japonských pohádek je ovlivněna a inspirována náboženstvím, především šintoismem a buddhismem. Ne vždy jsou všechny japonské pohádky inspirovány vlastní kulturou, a tak se můžeme setkat s pohádkami, které jsou inspirovány například příběhy z Indie. (<https://fairytalez.com/region/japanese/>)

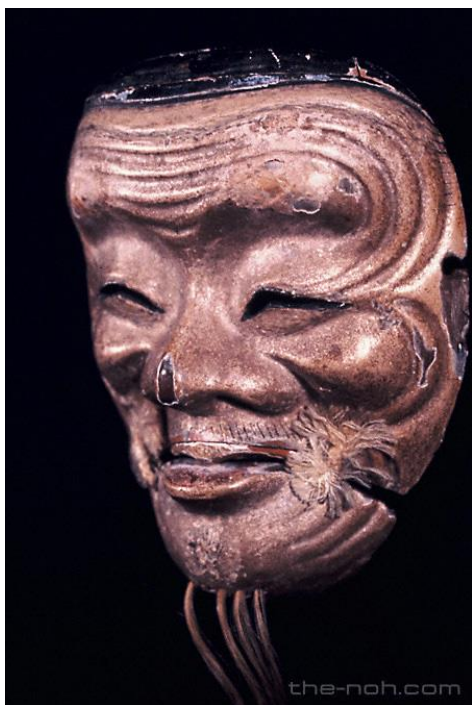
1.1 Nó masky

Nó je jednou z nejstarších forem klasického japonského divadla. Vyvinul se ve 14. století a dodnes uchvacuje publikum svými silnými příběhy a přesvědčivými představeními. Divadlo nó bývá tvořeno cyklem pěti her s lyrickým a samurajským kontextem, jednotlivé části se vztahují k bohům, válečníkům, ženám, lidem s extrémním osudem, démonům a dalším nadpřirozeným bytostem, jednotlivé části představení oddělují humorné mezihry. (Ebelová, 2012, s. 125) Jeho hlavním rysem jsou stylizované dřevěné masky. Původně existovalo asi šedesát základních typů masek nó, ale dnes jich je více než dvě stě. Jsou navrženy tak, aby reprezentovaly různé výrazy z různých úhlů. Na první pohled se může zdát bez emocí, ale během představení má maska mnoho výrazů. Maska může změnit výraz díky mnoha faktorům, jako je dýchání herce, umístění masky, hudba a osvětlení divadelní scény. Dále důležitou roli hraje naklonění masky. Nó maska, která je nakloněná dolů má šťastný výraz, zatímco maska nakloněná nahoru vypadá nešťastně. Vyrábějí se převážně ze dřeva, jsou lehké a polychromované, velmi složité a detailní. Každá z nich má jiný účel – některé se používají při komických hrách, jiné při vyjádření silných emocí při dramatických hrách. Masky divadla nó mohou být na první pohled velmi děsivé a často mají přehnaně stylizované rysy, jako jsou dlouhé nosy nebo velké oči. Masky se dědily v mužské linii a vytváření těchto složitých masek je považováno za umění. (the-noh.com)

Protože všichni herci divadla nó byli muži, postavy žen a starců byly reprezentovány maskami. Herci nosili paruky a zdobená kimona. Herci masku považují za objekt, který má určitou sílu, a tím se z ní stává něco cennějšího a duchovnějšiho. Herec, ztvárňující postavu ji nezastupuje, ale přímo se jí stává. (the-noh.com)

1.1.1 Druhy masek divadla nó

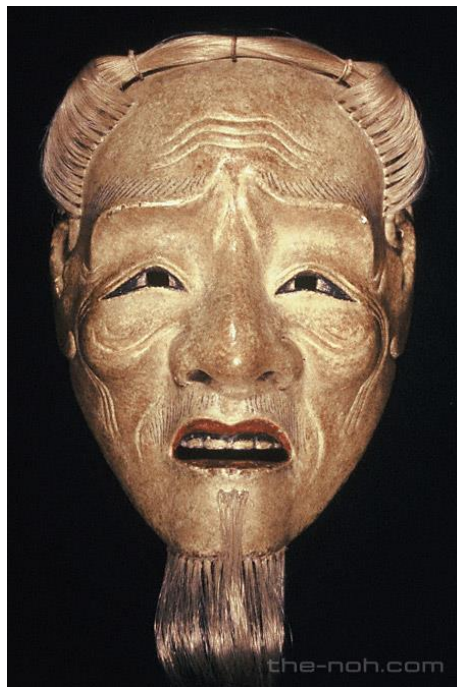
Existuje spousta druhů masek, které se používají při tradičních divadelních představeních nó. Určují pohlaví, věk a povolání dané postavy.



Okina je nejstarší maskou v divadle nó a představuje starého muže s chomáčky vlasů na čele a v koutcích rtů, který skřípe zuby. (the-noh.com) Některými je dokonce považována za samotný základ tohoto divadla. Tato maska měla významnou roli v rituálech plodnosti a dešťových tancích. Název okina kdysi označoval také lidový rituál, který se původně provozoval ve venkovských komunitách a později v chrámech a svatyních jako modlitba za dobrou úrodu, prosperitu a dlouhý život. Herec, který ji nasazuje, nezastupuje božstvo, ale přímo se jím stává. Posvátnost této masky dokládá také to, že je vyhrazena pouze pro starší a zkušené herce, pro které je možnost hrát tuto roli poctou a oceněním jeho kvalit. I dnes je navíc užívání této masky povoleno pouze mužům, přestože počet hereček v dnešním divadle nó stoupá. (Uhlířová, 2019, s. 21)

Obrázek 1 – Maska Okina

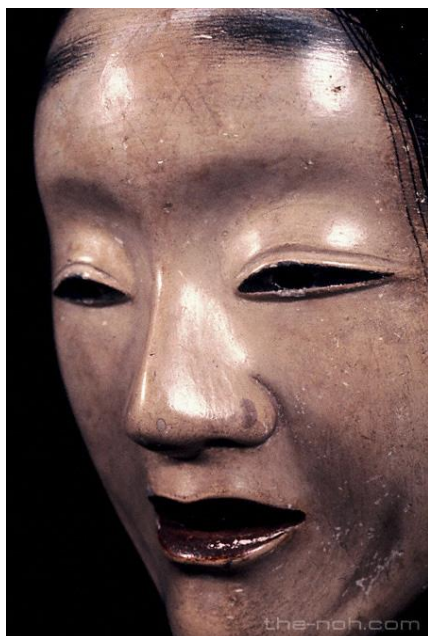
Džó představuje masky starců, jako jsou: sankodžó, waraidžó – maska smějícího se starého muže, a asakura – malý stařík. (the-noh.com) Maska na první pohled poměrně realisticky zobrazuje starého muže. Nikdy však, ani ve světských hrách, roli starého muže nezastupovala. Jedná se pouze o formu božstva, které sestoupilo do světa smrtelníků, nebo o podobu média, ve kterém božstvo přebývá. Pro tuto masku je typické husté obočí, vousy nebo knírek, stažené vlasy a uši. (Uhlířová, 2019, s. 22-23)



Obrázek 2 – Maska Džó

Onna představuje masku ženy a patří mezi nejpopulárnější masky divadla nó. Tyto masky jsou rozděleny do kategorií podle věku a charakteru. Mezi masky, které zobrazují krásné mladé ženy, patří: waka onna, zo onna, ko omote a magodžiro. Fukai a fukami se používají ke znázornění elegantní a půvabné zralé ženy středního věku. Deigan má oči se zlatým rámováním, což naznačuje, že postava je z jiného světa. Masky, které se používají pro znázornění starých žen, jsou uba a rojó. Maska kačiki znázorňuje hladovou ženu. (the-

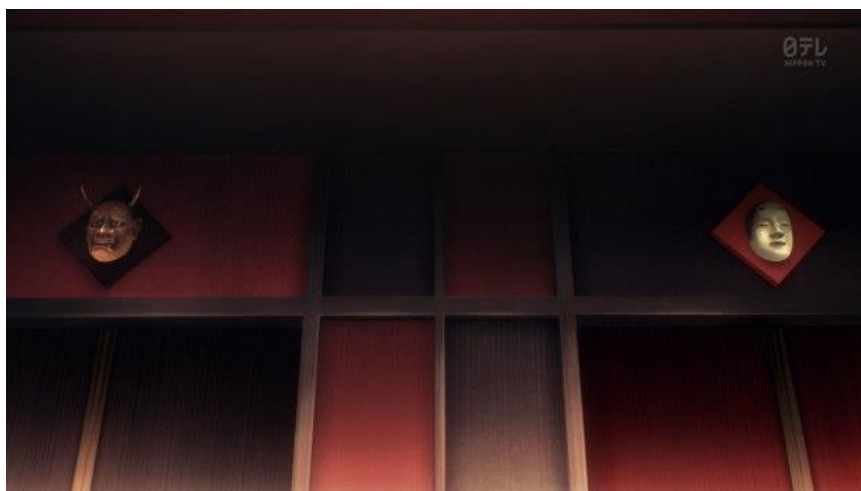
noh.com) Vzhled těchto masek byl nejspíš inspirován šintoistickými sochami. Horní část masky žen bývá obvykle začerněná, což znázorňuje vlasy nebo korunu. Barva tváře bývá bílá nebo pleťová a uši tyto masky téměř nikdy nemají. Je pro ně běžný také neutrální výraz, který se pomocí náklonu může měnit od smutku až po výraz štěstí. (Uhlířová, 2019, s. 23-24) Můžeme se setkat i s názvem onnamen, který můžeme doslova přeložit jako „ženská maska“. Skládá se ze dvou japonských slov „onna“, které znamená „žena“ a „men“ znamená „maska“ nebo „obličej“. Maska nám sděluje příběh ženy, od jejího narození po její současný věk. Může být vytvořena z různých materiálů, jako je dřevo, kov, lak a textilie. (japaneseonimasks.com) V populární kultuře se tato maska objevuje například v japonském animovaném seriálu Death Parade (デス・パレード), kde označuje dveře, které vedou z mezisvětí k reinkarnaci. Objevuje se zde společně s maskou hannja, která naopak označuje dveře vedoucí přímo do pekla. (Uhlířová, 2019, s. 49)



Obrázek 3 – Maska Onna

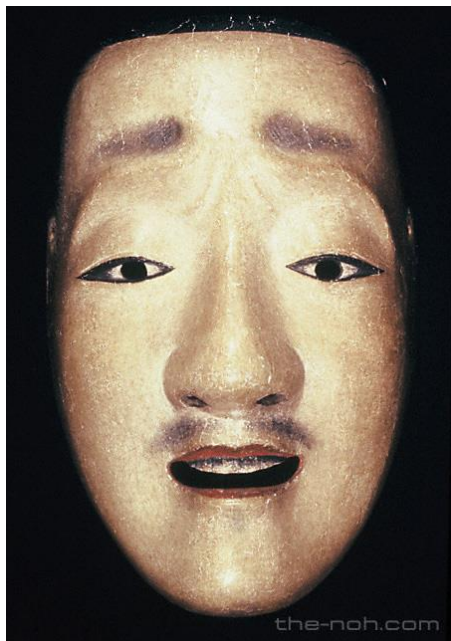


Obrázek 4 – Maska Onna



Obrázek 5 – Masky Hannja a Onna v animovaném seriálu Death Parade

Otoko se používá pro označení masek mužů, které nezpodobňují starce. Obvykle mívají detailně vykreslené kotlety, knír a někdy i vousy. Jejich výraz často naznačuje lítost, strach nebo obavy. Rozdíly mezi jednotlivými typy masek mladých mužů tkví především ve vzhledu jejich obočí, míře zamračení či vzhledu chrupu. Horní část masky je začerněná v náznak koruny či vlasů a postrádají uši. (Uhlířová, 2019, s. 24)



Obrázek 6 – Maska Otoko



Obrázek 7- Maska Kišin

Kišin masky byly vytvořeny na počátku divadla nó a používají se k zobrazování démonů, skřetů nebo jiných tvorů. (the-noh.com) Masky démonů zpravidla mívají vzezření se všemi děsivými prvky démona. Okolí zorniček bývá u těchto masek vymalováno zlatě, což posiluje zdání nadpřirozeného původu. Charakteristický je pro ně také zuřivý výraz, vykulené oči a široce rozevřená ústa s tesáky. Často se u nich vyskytují i rohy. Některé masky kišin však také mohou působit poměrně realistickým dojmem. Takovéto lidsky působící masky do kategorie kišin řadí zejména jejich nezaměnitelný zuřivý výraz. Většinu masek této kategorie je možné dle povahy charakteru, který znázorňují, rozdělit na masky zen-kišin (hodné demony) a aku-kišin (zlé demony). (Uhlířová, 2019, s. 21)

Onrjó (zvané také rjó no otoko) jsou masky k představení duchů mrtvých a božstva oplývající nadpřirozenými silami, které běžně k lidem necítí žádnou zášť. Postupně však začala být používána také v rolích pomstychtivých duchů onrjó. V divadle nó je nejznámějším zástupcem tohoto druhu maska hannja, která může znázorňovat zuřivost, ale někdy také smutek, žárlivé ženy. Vyznačuje se dvěma rohy, výraznou čelistí a rozzlobenými očima. (Uhlířová, 2019, s. 24) Hannja představuje duše žen, které se staly demony kvůli posedlosti nebo žárlivosti. Podle legendy, žena jménem Hannja byla zamilována do muže, který ji ale odmítl. Ženu pohltil hněv a nenávisť a posedl ji démon. Maska má představovat vztek z neopětované lásky a také být varováním před propadnutím hněvu a žárlivosti. Maska vypadá démonicky a nebezpečně, ale také smutně a trýznivě a ukazuje složitost lidských emocí. Když se na masku díváme přímo, vypadá děsivě a našťavaně. Při mírném naklonění vypadá zarmouceně. Každý typ hannja masky je vyznačen svou barvou. Červená označuje žárlivost, modrá smutek. Nejstarší hannja

maska pochází z roku 1558. (japaneseonimasks.com) Jako hannja se také označuje buddhistický princip moudrosti. Jednou z teorií, proč se stejným názvem označují i masky ženských démonů v divadle nó, je, že tyto masky dovedl do dokonalosti mnich Hannjabó. Jiná, ale na to navazující teorie, dodává, že by člověk musel oplývat neskutečnou moudrostí, aby pomocí masky dokázal takto znázornit realitu, proto tedy buddhistický výraz hannja. (Škultéty, 2022, s. 20) Mezi další masky tohoto typu patří například Jamanba, Namanari nebo Kawazu.



Obrázek 8 – Maska Hannja



Obrázek 9 – Maska Namanari



Obrázek 10 – Komainu maska

komainu masky se často používají při rituálech, ceremoniálech a představeních divadla Nó. Je symbolem ochrany a síly. Vyrábí se ze dřeva, jsou barevné a mají otvor na oči. Komainu často nazývají lví psi, jsou páry soch, které hlídají vchod mnoha japonských šintoistických svatyní. Někdy je můžeme nalézt v budhistických chrámech, šlechtických sídlech nebo dokonce soukromých domovech. Komainu jsou převzaty z Číny období dynastie Tang, kde se často obchodovalo s lvími kožešinami po Hedvábné stezce. První lví socha se ale objevila v Indii kolem 3. století př.n.l.. Později se dostává do Číny, kde se stává strážným lvem. Tuto tradici poté převzala Korea a Japonsko. Během období Nara (710-794), stejně jako ve zbytku Asie, sochy tvořily dvojici a byly převážně ze dřeva. Sochy se od sebe začaly lišit v období Heian, jedna socha lva měla otevřená ústa a nazývala se šiši (lev) a druhá je měla zavřená a vypadala spíše jako pes, proto byla nazývaná komainu. Na

začátku období Edo, se kromě těchto lvích psů, začala před chrámy objevovat i jiná zvířata – divoká prasata, tygři, draci nebo lišky. (japaneseonimasks.com)

Ne všichni hlavní účinkující divadla nó na pódiu nosí masky. Herec, který znázorňuje postavu v přítomnosti, masku nenosí. Říká se mu hitamen nebo „přímá maska“. Herec má za úkol ze své tváře udělat masku za použití emocí. Tito herci mají zcela strnulou mimiku. (the-noh.com)

1.2 Kabuki masky

Kabuki je druh japonského divadelního dramatu, které má dlouhou tradici. Je známo pro svou vysokou stylizaci představení, bohatě zdobené kostýmy a make up nazývaný kumadori. Každý typ kumadori má svůj význam a používá se pro znázornění různých typů postav v kabuki představení. (japaneseonimasks.com)

Dnes se objevují i masky inspirované líčením kumadori. Tyto bohatě zdobené masky jsou typické pro představení japonského divadla Kabuki. Jsou vyráběny ze dřeva nebo textilie a zdobí je zlatě malované listy, peří nebo flitry. Nejčastěji je můžeme vidět v červené, černé, bílé, zlaté nebo zelené podobě. (japaneseonimasks.com)



Obrázek 11 – Kabuki masky

1.3 Taneční masky

Mezi zajímavé masky, které se používají při tradičních japonských tancích, bych zařadila masky Hjottoko, Okame a masku Zómen. S těmito maskami se můžeme setkat také při různých festivalech a divadelních představení.

Hjottoko je komická japonská postava. Jeho ústa jsou našpulená na jednu stranu a některé masky mají disproporci mezi levým a pravým okem. Kolem hlavy často nosí šátek. Jeho ústa jsou našpulená proto, že je často zobrazován, jak ústy fouká oheň bambusovou dýmkou. V některých částech severovýchodního Japonska je Hjottoko považován za boha ohně. (japaneseonimasks.com) V japonském animovaném seriálu Demon Slayer tuto masku nosí šermíři Hotaru Haganezuka a Kozo Kanamori.

V prefektuře Iwate existuje legenda o této komické postavě. V té byl zobrazován chlapec s bizarní tváří jménem Hjoutokusu, který uměl vytvořit zlato ze svého pupku. Masku tohoto chlapce se pokládala na horní část krku, aby přinesla štěstí domu, když někdo z rodiny zemřel. (traditionalkyoto.com) Známy je také lidový příběh ve formě tance a

zpěvu, zvaný Jasugibuši, kde rybář tančí s bambusovým košem a měděnou mincí na nose, která se používala během období Edo. Účinkující mimikou tváře napodobují výraz, který maska má. (kankou-shimane.com) Toto lidové představení je typické pro prefekturu Šimane a stalo se populárním po celém Japonsku především jako píseň, kterou lidé zpívali při lovení mřenek z potoka. Ke konci období Meidži gejša jménem Oito Watanabe a hráč na šamisen Tokunosuke Tomita založili skupinu, aby zachovali a propagovali Jasugibuši v jeho původní podobě. (y-hozon.com)

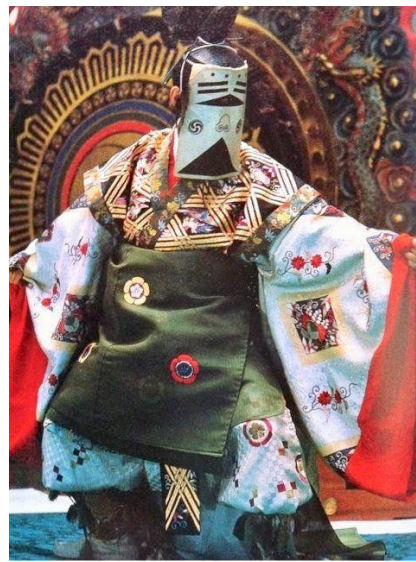
Objevuje se také v tradičních tancích dengaku, kde hraje roli klauna s pošetilými kroky. Tanečníci s maskou hjottoko se objevují na některých Japonských festivalech a jeden z nich se odehrává v prefektuře Mijazaki. (japaneseonimasks.com)

Tato maska tvoří pár s maskou okame, která je usměvavá, baculatá a ztělesňuje veselí a humor. (Uhlířová, 2019, s. 31) Někdy se můžeme setkat s názvem otafuku, což můžeme přeložit jako „hodně štěstí“.

Existuje mnoho verzí příběhů a legend, které nám přibližují příběh masky Okame. V jedné verzi je žena jménem Okame provdána za samuraje, který k ní byl velmi krutý. Žena od něj utekla do chrámu, ale samuraj ji našel a zabil ji. Další verze příběhu říká, že spáchala sebevraždu poté, co ji opustil. V obou případech byla její smrt považována za tragickou ztrátu a na její počest se uspořádal festival. (japaneseonimasks.com)



Obrázek 12 – Hjottoko a Okame masky



Obrázek 13 – Zómen maska

Maska Zómen je tvořena bílým obdélníkem. Jako materiál byl původně užíván papír, v dnešní době už se používá většinou hedvábí. (Uhlířová, 2019, s. 36) S touto maskou se můžeme setkat v animovaném filmu Cesta do Fantazie, který režíroval Hajao Mijazaki v produkci studia Ghibli.

1.4 Samurajské masky

V japonském středověku najdeme také luxusní samurajské přilby s obličejovou maskou, podobné jako v římské, barbarské a znovu v renesanční Evropě. V Japonsku se tyto masky nazývají so men, hanbo nebo menpo. Zakrývaly buď celý obličej až po čelo, nebo jen jeho dolní část (tváře, ústa a nos). Vyznačují se zvýrazněnými, ostře řezanými rysy. Často jsou doplněny vousy z přírodních vláken, někdy i zuby z perleti. Většinou mají

tmavou barvu kovu, nebo jsou natřeny výraznou barvou, obvykle červenou. (Dvořáček, 2008, s. 79) Masky často znázorňovaly démony nebo zvířata a měly za úkol vystrašit nepřítele. (japaneseonimasks.com) Tyto masky mají dlouhou a bohatou historii a můžeme se s nimi setkat v uměleckých muzeích a hojně se vyskytují v anime a manze.

Japonští samurajové nosili různé typy masek:

So men je maska zakrývající celý obličej samuraje. Jedná se o jedinečnou součást japonského brnění samurajů období Edo. Tyto masky byly vyráběny ze slámy a zakrývaly hlavu, krk a obličej. Byly nošeny hlavně při boji a jízdě na koni a pomáhaly chránit před sluncem a větrem. Somen masky jsou bohatě zdobeny geometrickými vzory a nosí se při mnoha ceremoniích a festivalech, jako je Kagamišima gejša a Kijomizu-dera. (japaneseonimasks.com)

Menpo je maska zakrývající jen půlku nebo část obličeje a označuje tradiční japonskou ochranu obličeje, vyrobenou z kovu, textilie a koňských přízí. Byla nošena samuraji v období Edo, během boje nebo i tréninků. Měla samuraje chránit před šípy a dalšími zbraněmi v boji, ale také chránila jejich identitu. Dále měla pomáhat udržet pomocí šňůr samurajské helmy (kabuto). Maska se vážala kolem ore kugi (hřebíček ve tvaru L), který se nachází na tvářích masky a pak dole pod bradou. (japaneseonimasks.com)

Happuri maska zakrývala jen čelo a tváře a byla nošena samuraji, kterým nebylo dovoleno si zakrýt obličej. Byly vyráběny z kůže nebo železa a jejich tvar připomíná obrácené písmeno U. Chrání čelo a tváře. Maska byla hodně nošena všemi válečníky období Heian (794 – 1185) do poloviny období Muromači (1336 – 1573) a zase se stala populární v období Edo (1603 – 1867). (japaneseonimasks.com)

Hanbo je jednou z nejznámějších částí japonského brnění a také nejzajímavějším artefaktem ze starověké samurajské kultury. Tato maska sahá pouze od nosu k bradě a má otvor na ústa. Vyráběly se ze dřeva, kůže a kovu a některé byly zdobeny zlatem a stříbrem. (japaneseonimasks.com)



Obrázek 14 – Menpo maska



Obrázek 15 – Hanbo maska

1.5 Kabuto



Obrázek 16 – Kabuto přilba

Kabuto je typ přilby, kterou používali starověcí japonští válečníci. V pozdějších dobách se stala nezbytnou součástí tradiční japonské zbroje, kterou nosila třída samurajů a jejich služebníci v dobách feudálního Japonska. Nejstarší přilby byly nalezeny v hrobkách z 5. století a nazývaly se mabizashi-tsuke kabuto (přilba s připojeným hledím) a měly výrazný centrální hřeben. Tyto přilby pocházely z Číny a Koreje. Kabuto, které dnes známe jako samurajské helmy, se poprvé objevily v 10. století během období Heian a bylo součástí ó-yoroi (typ japonského brnění). Až do raného období Muromači se helmy kabuto vyráběly kombinováním desítek tenkých železných plátů. (japaneonimasks.com)

Pouze samurajové v hodnosti velitele nosili na kabuto ozdoby zvané tatemono, které měly tvar dvou motyk. Kabuto bylo důležitou součástí vybavení samurajů a hrálo také symbolickou roli. V období Sengoku v 16. století, se zbroje ó-joroi a dó-maru staly zastaralými a nahradilo je brnění zvané tosei-gusoku. Vyrábělo se spojením tří až čtyř kusů železných plátů, čímž se stalo neprůstřelným. (japaneonimasks.com)

Kabuto přilba má tyto části: Hači – kupole složená z překrývajících se desek tate hagi-no-ita. Tehen – otvor na vrcholu hači, do kterého se vkládal okrasný kryt připomínající chryzantému. Mabizaši – hledí nebo štít v přední části hači. Ukebari – textilní podšívka uvnitř hači. Cunamoto – bod pro uchycení tatemono – znak klanu. Kasa džiruši no kan – kroužek na zadní straně hači, pomocí kterého se na přilbu upevňovala přilbová vlajka. Fukigaješi – křídlovité odstupky po stranách hači. Šikoro – chránič krku z několika překrývajících se plátů kovu nebo kůže. Šinobi-no-o – bradová šňůra. (wikipedia.org/wiki/kabuto_(přilba))

1.5.2 Typy kabuto přileb

Sudži bači kabuto je vícedeskový typ japonské přilby. Má vyvýšené hřebeny, které umožňují spojení desek přilby.

Hoši-bači kabuto má vyčnívající nýty různých tvarů po celé ploše přilby.

Hari bači kabuto se skládá z několika desek bez nýtů nebo hřebenů.

Zunari kabuto je jednoduchý pětideskový typ kabuto přilby.

Tatami kabuto jednodušší, lehké, skládací a lépe přenosná přilba. Používali ji hlavně samurajové nižších hodností. Pro propojení jednotlivých desek se používalo šněrování.

Kadži kabuto nosili samurajové, kteří měli za úkol hasit oheň.

Džingasa byla vyráběna z kovu nebo kůže a měla různé tvary.

Kawari kabuto neboli divná helma se rozšířila v období Azuči-Momojama (1568-1600) během občanské války. Přilby měly jen tři nebo čtyři desky a měly tvar japonských strašidel a zvířat z japonské mytologie. (wikipedia.org/wiki/kabuto_(přilba))

1. 6 Masky inspirované japonskými strašidly

1.6.1 Oni maska

Jedná se o neznámější japonskou masku a lidé je nosí na nejrůznější festivaly, ceremonie a představení. Jsou vyráběny z kůže, dřeva nebo papíru a zdobí je rohy a různé ostré výstupky. Tyto masky mají děsivý vzhled a jejich nošení má přinést štěstí, ochranu před zlem a sílu jejich nositeli. (japaneseonimasks.com)



Obrázek 17 – Oni maska



Obrázek 18 – Oni maska ze dřeva

Oni nazývaní také jako ogre můžeme přeložit do češtiny jako d'ábla nebo démona. Objevovali se v písemných záznamech z 8. století v mnoha pohádkách a legendách a v dnešní době v anime, manze a filmech. Dříve měli tito démoni různé podoby, ale dnes jsou popisováni jako velcí, silní, strašidelní tvorové, kteří mají lidem podobnou stavbu těla. Jsou nejčastěji zobrazováni jako muži. Mají červený, modrý, černý nebo žlutý obličej, ruce s drápy a ostré vyčnívající špičáky. Často s sebou nosí železnou hůl nebo kyj a kolem pasu ovinutou zástěru z tygří kůže. Jejich nejtypičtějším znakem jsou jejich rohy – někdy mají jen dva, někdy jich je více. (Foster, 2015, s. 117, 118) Škultúty (2022, s. 19) se dále zmiňuje, že výraz oni původně označoval v podstatě jakékoliv nadpřirozené stvoření.

Vyskytují se v neznámější japonské pohádce „Momotaró, největší broskvníček v celém Japonsku“. Nejstarší písemné záznamy o tomto příběhu pochází ze 17. století, odhaduje se, že ale jako součást orální tradice existovala pohádka už snad v období Muromači (1336-1573). Momotaró se narodí z nadprůměrně velké broskve, kterou babička spatří plout v řece při praní prádla. Přinese broskev domů s myšlenkou, že jí s dědečkem sní k večeři. V některých verzích se broskve snaží neúspěšně rozříznout nožem, v jiných

verzích se k tomu ani nedostanou, a z broskve vyskočí mladý zdravý kluk. Pojmenují ho Momotaró, momo (broskev) a taró (nejstarší syn rodiny), a radují se, neboť se jim během jejich života nepodařilo mít své vlastní dítě. Vychovávají ho, Momotaró velmi rychle roste a když dospěje, rozhodne se, že půjde porazit démony oni, jež sužují okolí, kde bydlí. Dostane od babičky kibi dango (jáhlové knedlíčky), které jsou údajně nejlepší v celém Japonsku, meč od dědečka a vydá se na cestu. Po cestě potká tři zvířata, psa, opici a bažanta, jež se stanou jeho společníky za to, že jim dá ochutnat své jáhlové knedlíčky. Bez těchto tří společníků by Momotaró démony oni zřejmě porazit nedokázal. V příbězích je konzistentním prvkem, že jeho společníky jsou právě tato tři zvířata, mění se ovšem pořadí, v jakém je Momotaró potká, případně i místo, kde je potká. Mnohem výraznější změna se ale projevuje v případě ostrova Onigašima, na kterém démoni oni žijí. Většinou se opravdu jedná o ostrov, existují však i verze, kde, ačkoliv to v příběhu nazývají Onigašima (česky ostrov ďáblů), jedná se spíše o podzemní jeskyně. Tento jev je zřejmě způsoben existencí rozsáhlých jeskyní na ostrově Megidžima v japonském Vnitřním moři, jež je považován za předlohu ostrova Onigašima. Momotaró s jeho společníky mají nad démony oni převahu, a tak se jejich náčelník vzdá a slíbí, že už nikdy loupit nebudou a že si chlapec s jeho společníky mohou odnést s sebou domů všechny nakradené cennosti na ostrově. Existují i verze, kde náčelníkovi oni usekne Momotaró hlavu, ve většině případů ale jeho život ušetří. Chlapec si tedy všechny poklady z ostrova odnese domů, kde ze získaného bohatství žijí s babičkou, dědečkem a zvířecími společníky ještě dlouhá léta. (Škultéty, 2022, s. 28, 29) Celá země udělala z Broskevnička hrdinu při jeho triumfálním návratu a radovala se, že je země nyní osvobozena od loupežných démonů. (Chronicle Books, 2019, s. 41)



Obrázek 19 – Momotaró a jeho přátelé

Oni jsou dnes převážně zobrazováni jako muži, ale dříve jako ztělesnění hněvu a nenávisti, to byly ženy, které představovaly tyto japonské démony. Říkalo se jim také

šikome a tato nestvůrná čarodějnice byla poslána mrtvou Izanami, aby pronásledovala jejího manžela Izanagiho, který svou ženu zahlédl jako rozkládající se mrtvolu. Ačkoliv slovo oni není používáno pro tyto ježibaby z Yomi (země temna nebo podsvětí), vyskytuje se během středověku v budhistické setsuwa (mluvený příběh) nazývané Kankyo no tomo (Společník samoty), kterou roku 1222 dokončil kněz Keisei Shónin. V tomto příběhu je žena zanedbávána svým milencem. Nejí a zůstává ve své posteli, dokud jednoho dne vezme do rukou jáhlové želé a rozetře si ho do vlasů, aby je zformovala do tvaru rohů. Toho samého dne utekla v červené sukni. O třicet let později se doslechlo, že v jedné staré svatyni žije démon, který působí zkázu v mnoha vesnicích. Vesničané se rozhodnou svatyni spálit a z plamenů vyběhne stvoření s pěti rohy a červenou sukni. (Foster, 2015, s. 123)

Často je můžeme spatřit při oslavách Nového roku nebo během Koshógatsu (Malý Nový rok), který se koná 15. ledna. Masky těchto démonů jsou také k vidění na Japonských svatbách a mají přinést štěstí nevěstě a ženichovi. (Foster, 2015, s. 124)

Masku oni bych přirovnala k římské masce Satyra z 2. stol. n. l. K charakteristickým znakům Satyrů patří malé růžky, špičaté uši a koňský ocas. (Ebelová, 2012, s. 191)



Obrázek 20 – Maska Satyra

1.6.2 Namahage maska

Namahage je druh oni démonů a jejich masky jsou téměř identické. Používají se při tradičních japonských festivalech a má znázorňovat naštvaného démona. Maska je vyráběna ze dřeva, má rohy, dlouhé špičaté zuby, dlouhé vlasy a vousy. Tyto démonické bytosti jsou často znázorněny jako muži. Nosí obrovské masky oni a tradiční slaměné pláště nazývané mino. (japaneseonimasks.com) Masky namahage se často objevují ve dvojicích. Jedna z nich má obvykle červenou barvu a druhá modrou. Často s sebou také nosí nože nebo hole vyrobené z kartonu. Velmi podobné jsou masky amahage, Ty se od namahage liší především tím, že s sebou nenosí nože z kartonu. Podobné masky démonů se používají i při slavnostech Noto no Amamehagi, kde se maskovaná božstva nazývají

buď amamehagi nebo omojó. Tato božstva mají trestat zejména lenochy. (Uhlířová, 2019, s. 52)



Obrázek 21 – Namahage masky

V Japonsku na poloostrově Oga v prefektuře Akita se koná festival Oga no Namahage, který se koná na Nový rok. Během tohoto festivalu se mladí muži obléknou jako Namahage démoni a chodí od domu k domu a ptají se dětí, jestli byly přes rok hodné nebo jestli v domě bydlí nějaké líné děti. (Uhlířová, 2019, s. 52) V domech, které navštíví, jim je podáváno saké a jídlo. V roce 2018 byl festival zapsán na seznam nehmotného dědictví UNESCO. (namahage.co.jp) Další festival, kterého jsou Namahage démoni součástí je Namahage Sedo festival. Tento festival byl původně součástí Yuki macuri (festival sněhu), který se každoročně koná v únoru. (oganavi.com)



Obrázek 22 – Namahage Sedo festival



Obrázek 23 – Oga no Namahage

Těmto japonským maskám se nejvíce podobají masky z českého lidového prostředí. Jedná se o masku Slaměňáka či Slaměného. Oděv i čepice je ze slámy nebo hrachoviny. Znamená plodivou sílu a je spojován s mateřským kultem. (folklorstyl.cz/masopust-fasank) Náš Slaměný je navíc výtvarný klenot – pracně vypletený oděv a čepice, k nim kontrastní ozdoby z pestrých květů, krajkový límeček u krku. (Langhammerová a Langhammer, 2021, s. 172) Další velice podobnou je masopustní maska Turka. Do této masky se oblékají mladí muži. Chodí ve čtveřici – dva modří a dva červení. Nosí vysoké čepice, které jsou ozdobeny růžičkami z krepu, na nohou mají vysoké jezdecké boty a bílé rukavičky. (folklorstyl.cz/masopust-fasank)



Obrázek 24 – Slaměný



Obrázek 25 - Turci

1.6.3 Tengu maska

Tengu masky nejčastěji spatříme na šintó festivalech, buddhistických a divadelních představeních. Maska tengu je typicky červená, s dlouhým nosem, je vytvářena z papíru a zakrývá celý obličej vyjma očí. Tengu je často viníkem různých špatností, jako jsou například únosy dětí či mladých žen, ale jako většina podobných mytických postav ani on není jednostranně špatný a občas se zachová laskavě nebo udělá nějaký dobrý skutek. (Uhlířová, 2019, s. 30) Někteří věří, že maska má moc ochránit člověka před zlými silami. Jiní zase, že se maska používala při obřadech, které sloužily k exorcismu.



Obrázek 26 – Tengu maska

Tengu je často nazýván jako horský skřet a tato stvoření byla známá pro schopnost používat bojová umění. Mají tendenci mít ptačí vlastnosti a vynikající bojová umění a

jsou spojováni s buddhismem a horskými asketickými praktikami. I dnes existují svatyně v horách a festivaly, které uctívají tyto skřety s dlouhými nosy. Dále existují dva druhy tengu. První se nazývá karasu tengu (vrání tengu), který má křídla, zobák a schopnost létat. Ačkoliv jsou nazýváni jako vrání tengu, jsou zobrazováni jako draví. Další druh se objevil během období Edo, karasu tengu byli zobrazováni s lidskými rysy – vysokí, oblečení budhističtí mniši s dlouhým, baňatým, červeným nosem. Tento dlouho nosí tengu je verze, která je v moderním Japonsku nejvíce známá. (Foster, 2015, s. 130,131)



Obrázek 27 – Tengu s dlouhým nosem a vrání tengu

Tengu doslova znamená „nebeský pes“ nebo „nebeský ohař“ a stejné kombinace kandži jsou k nalezení v raných čínských textech a odkazují na kometu, hvězdu nebo obří meteorit ve tvaru psa. V Japonsku je slovo tengu poprvé zmíněno v Nihonšoki (japonská kronika). (Foster, 2015, s. 131) Podle Uhlířové (2019, s. 29-30) při rituálních tancích plní očištnou roli a nazývá se jako maska pána vody s dlouhým nosem, který v ruce drží naběračku na rozstříkávání vody.

Během období Heian byli považováni za mysteriózní síly, sídlící v horách podobné mononoke, což byli pomstychtiví duchové, kteří byli schopni způsobit nemoci a smrt nebo mučit a posednout člověka. Z dochovaných spisů můžeme zjistit, že byli často neviditelní nebo měli podobu ptáka či mnicha. Až v období Kamakura tengu začali mít ucelenější charakteristiku. V některých setsuwa z pozdního období Heian je zmínka o tengu, kteří mají nadpřirozené schopnosti nazývané gejutsu – ne-budhistická magie, která byla používána pro špatné úmysly. (Foster, 2015, s. 131, 132)

V období Edo se začíná objevovat tengu s dlouhým nosem, který je dnes nejvíce známým. Důvodem pro tuto změnu vzhledu byl nejspíše jejich častý kontakt s lidmi. V tomto období jsou také často spojováni s horami a často používáni jako vysvětlení záhadných

událostí. Například zvuk padajícího stromu v lese byl připisován těmto stvořením a nazýval se tengu-daoshi (tengu srážka). Hlasité chechtání znějící lesem bylo nazýváno tengu-warai (smích tengu). (Foster, 2015, s. 135)

Masce tengu se nejvíce podobá masopustní maska Žida s dlouhým nosem nebo maska charpy. Masky Židů mají bizarní podobu štrapatého tvora v oděvu vytvořeném z množství hadříků, na obličejí veselou škrabošku a v ruce ježovku, hůl s pichlavým zakončením, kterou obtěžují ženy v symbolickém smyslu oplodnění. Baví svými výstupy celý průvod a patří k unikátům lidové tradice Hlinecka. (Langhammerová a Langhammer, 2021, s. 171) V okolí Volar a Vimperka se živě zachovaly unikátní masky s nábojem erotiky – charpy. Jsou z pestrých hadříků, kožešin a třásní, se škraboškou ze sukna a kožešin, často s rohy, husími perutěmi, a hlavně s dlouhým červeným nosem. (Langhammerová a Langhammer, 2021, s. 104)



Obrázek 28 – Maska Žida



Obrázek 29 – Maska charpy

1.6.4 Kappa maska

Masky znázorňující tohoto vodního démona japonského folklóru se používají při představeních kappa legend nebo při tradičních představeních a věří se, že odhání zlé duchy. Jsou vyráběny z nejrůznějších materiálů – papír-mache, dřevo, textilie. Mají široká ústa, dlouhý špičatý nos a kulaté oči. Oči jsou vyráběny ze skla nebo plastu a vlasy jsou z koňských žíní. (japaneseonimasks.com)



Obrázek 30 - Kappa maska

Kappa (lze přeložit jako „říční dítě“), známá také jako kawataró, je snad nejznámějším nadpřirozeným stvořením japonského folklóru. Jedná se o bytost, spojovanou s vodou, obvykle řekami, rybníky nebo bažinami. Některé rituály a festivaly uctívají kappa jako vodního boha, který obyvatelům za dobré činy může nadělit vodu a za špatné potopu. Kappa je popisována jako šupinatá a slizká bytost zelené barvy s končetinami s plovací blánou a krunýřem na zádech. Někdy nám svým vzhledem může připomínat opici, jindy zase obří žábu nebo želvu. Její krunýř je plný vody, a pokud se tato voda vylije, ztrácí svou sílu. Jsou zlomyslné a známé tím, že vtahují koně a děti do vody. Navzdory těmto vražedným sklonům jsou hravé a upřímné. Mají rády sumo a vyzývají kolemjdoucí k zápasu. Mají v oblibě melouny, lilky a hlavně okurky. Proto se také okurkové sushi nazývá kappa maki. Děti byly svými rodiči varovány, aby nechodily plavat po tom, co snědí okurku, protože by je mohla kappa utopit. (Foster, 2015, s. 157) Kappa je také první japonské strašidlo, které zabíjí děti a pouhá jejich přítomnost při divadelním představení stačila, aby vystrašila celé publikum. (Johnson, 2015, s. 48)

Kappa je rozšířena v podstatě po celém Japonsku, její původ ovšem není jasný. Jedná se zřejmě o původem čistě Japonskou bytost, čemuž přispívá i jedna z teorií, podle které byla kappa původně šintoistické říční božstvo Kawa no Kami (川の神), jež je zmiňováno už v Nihonšoki, a teprve až v období Edo (1600-1868) začalo nabývat na popularitě jakožto malé, želvě podobné stvoření přepadávající pocestné v okolí řek. Na druhou stranu existuje teorie, že předobrazem pro kappa byly čínské opice. (Škultéty, 2022, s. 23)

Dnes je kappa používána na reklamách pro japonský turismus. Ve 20. století se toto stvoření objevilo v krátké novele Kappa (1927) od Akutagawa Ryúnosuke. Jedná se o sociální satiru, kde se člověk dostane do světa kapp. Dále se o nich v populární manze Kappa tengoku (Kappa nebe) zmiňuje Shimizu Kon, kde se setkáváme s ženskou podobou kappa, která pro japonský folklor nebyla typická. Nejčastěji se ale objevovaly ve filmech a anime. Manga Sanpei Kappa od Mizuki Shigeru dostala roku 1990 animované zpracování a poté se začaly objevovat další filmy s tímto japonským strašidlem – Yokai daisensó (Velká Yokai válka, 2005), Desu kappa (Smrt kappa, 2010), Onna Kappa (Podmořská láska, 2011). Objevila se také v celosvětově známém filmu

Harry Potter a vězeň z Azkabanu (1999) a Fantastická zvířata a kde je najít (2001). (Foster, 2015, s. 164)

1.6.5 Kicune maska

Jedná se o tradiční Japonskou liščí masku. Kicune jsou v Japonsku známé jako velmi mazaná a inteligentní zvířata a často jsou spojovány se lstí a podvodem. Jsou také vnímána jako poslové Inari (Japonské božstvo), které je patronem lišek, plodnosti, rýže, čaje a saké, zemědělství a průmyslu. Spousta lišek Inari je bílé barvy a proto na festivalech jsou masky kicune převážně bílé. Jsou zdobeny červenými ornamenty a to proto, že svatyně Inari mají červenou barvu. Masky jsou často vyráběny z papíru, textilie nebo dřeva a můžeme je vidět při různých festivalech a hrách. Kicune masky se v Japonsku používají po staletí a jsou zdobeny ušima, vousky a nosem. Nositeli má přinést štěstí a chránit ho před zlem. Nosí je převážně tanečníci, kteří předvádějí tradiční lidové tance zvané bon odori. (japaneseonimasks.com)



Obrázek 31 – Kicune maska

Předlohou japonské kicune je středně velká psovitá šelma s taxonomickým pojmenováním liška obecná (*Vulpes vulpes*), běžně se vyskytující na celé severní polokouli. V literatuře je někdy pojmem „japonská liška“ označován tanuki, japonský poddruh psíka mývalovitého (*Nyctereutes procyonoides viverrinus*), který má s reálnou liškou částečně zaměnitelnou literární podobu. Japonský termín kori v doslovném překladu znamená „liška a tanuki“, také ale označuje mazaného, záludného člověka. (Baštan, 2013, s. 11) Na rozdíl od tanuki jsou kicune více vážné a jejich schopnosti jsou vypilované do dokonalosti. Obě stvoření mohou žít v souladu s lidmi a jsou typická pro venkov. (Foster, 2015, s. 178)

Říká se, že kicune jsou japonští liščí duchové, kteří jsou hraví a rozpustilí, ale také moudří a chytří. Je také známým japonským strašidlem, které fascinuje celý svět. Často jsou zobrazovány s více ocasy a může jich mít až devět. Počet ocasů znázorňuje její věk a schopnosti. Ačkoliv je termín kicune nejvíce používaným termínem pro označení tohoto strašidla, tyto liščí bytosti můžeme označit i jinými názvy: ninko, osaki-gicune, kuda-gicune a nogicune. (Foster, 2015, s. 177)

Kicune je zobrazována v japonském folkloru, historických textech, divadelních představení a moderním umění. Jejich kamenné sochy můžeme spatřit před mnoha svatyněmi v Japonsku a věřící před ně přinášejí obětiny – rýži, saké atd. Je označována jako nebezpečné stvoření, které se umí přetělovat a ovládnout duši člověka. (Foster, 2015, s. 178) Foster (2015, s. 185) se zmiňuje, že kicune mají i jiný talent, než je přetělování se. Tato mazaná liščí stvoření dokážou vytvořit oheň tím, že prudce vrtí ocasem o zem. Její schopnost vytvořit oheň je vlastně starý způsob, jakým si lidé vysvětlovali vznik jakýchsi ohnivých koulí, které byly občas k vidění.

Spousta raných japonských pohádek o kicune je převzata z Číny, kde toto stvoření bylo známé pro schopnost přetělování se, často do těla krásné, svůdné ženy. Tyto pohádky se dochovaly v psaných textech a dostaly se až do Japonska. Často je o nich zmínka v Japonských raných textech, kde byly tyto bytosti špatným, ale někdy i dobrým znamením. (Foster, 2015, s. 178) Od 2. a 3. století se v Číně běžně vyskytovala představa lišky ve formě sexuálně přitažlivé ženy, která lákala muže do svých osidel. Muži, který svému chťiči podlehl, se obvykle dostalo krutého trestu v podobě ztráty majetku, nebo veřejného zostuzení. Za vlády dynastie Táng byla legenda o lišce-ženě nejrozšířenější a postupně vytlačila všechny ostatní typy příběhů. (Baštan, 2013, s. 18) Ross (2020, s. 37) zase tvrdí, že liška přetělená do ženské podoby, dokáže muže dovést k šílenství a dokonce ho i zabít. Ojedinělá je verze, kde kicune muži projeví vděčnost za jeho laskavý skutek.

Foster (2015) tvrdí, že první zmínka o kicune v Japonsku pochází z mluveného příběhu setsuwa z 9. století, kde muž potkal krásnou a něžnou ženu, vzal si ji a narodil se jí syn. Přibližně ve stejnou dobu se jejich psovi narodilo štěně, které na ženu nepřestávalo štěkat. Ženu to jednoho dne vylekalo, proměnila se v lišku a vyskočila na živý plot. Na konci příběhu je pár nucen se rozejít, ale jejich láska trvá, a tak jeho žena v liščí podobě přichází k muži domů každou noc, aby vedle něj mohla spát.

S kicune maskami se můžeme setkat při festivalu zvaném Takegei nebo při Kicune no Jomacuri. Takegei se koná na podzim vždy 14. a 15. října v Nagasaki. Jedná se vzrušující akrobatické představení, kde dva umělci s těmito liščími maskami šplhají na deset metrů vysoké bambusové tyče za doprovodu hudby. Jakmile dosáhnou vrcholu bambusové tyče, začnou házet rýžové koláčky moči, zatímco se je dav snaží chytit. Představení končí vypuštěním živého kuřete. (discover-nagasaki.com) Kicune no Jomacuri je festival, jehož kořeny sahají do roku 1989 a je založen na lidovém příběhu, který se předával z generace na generaci. Před svatyní v Kašiwazaki se smaží aburaage (smažené tofu) o velikosti jedné tatami podložky, což je přibližně 182 cm x 91 cm. Hlavní částí tohoto festivalu je Lucernový průvod lišek při svíčkách po 2,7 kilometrů dlouhé horské stezce, která vede do Urušidžimi. Ke konci festivalu obyvatelé oblečení jako lišky přinesou aburaage a podává se hladovým účastníkům. (ohmatsuri.com)



Obrázek 32 – Festival Takegei



Obrázek 33 – Kicune no Jomacuri

Dále jsou hojně zastoupeny v japonské populární kultuře. Například v japonském animovaném filmu *Hotarubi no Mori e* nebo seriálech jako je *Naruto* nebo *Dragon Ball*.

1.6.6 Tanuki maska

O tanuki maskách toho není tolik známo, jen to, že je nosili herci divadla nó a jsou populární při různých festivalech. (japaneseonimasks.com)

Tanuki patří mezi nejznámější strašidla Japonska. Lidové pohádky a legendy se o nich neustále zmiňují a tanuki jsou již dlouho zobrazováni v literatuře a umění, v dětských knížkách, filmech, anime, manze, video hrách a dokonce i reklamách. V lidových pohádkách jsou často znázorněni, jako nemotorní podvodníci se sklonem k pití saké a přeměňování se v buddhistické mnichy a jiné bytosti nebo předměty. V moderním Japonsku jsou symbolem plodnosti, blahobytu a štěstí. Jejich keramické sochy můžeme najít před mnoha restauracemi, bary a obchody se saké. (Foster, 2015, s. 186, 187)

Předlohou pro tanuki jsou opravdová zvířata: v češtině je můžeme nazvat jezevci nebo mývalím psem. Jsou to malí, noční savci, kteří vypadají jako něco mezi jezevcem a vačičí. V japonském folklóru jsou zobrazováni jako postavy nadpřirozených podvodníků, často komické a zlomyslné. Je také známý tím, že vydává podivné zvuky, jako by bubnování, plácáním si tlapkami o břicho. (Foster, 2015, s. 189)

Tanuki jsou často spojováni s kitsune a v některých případech jsou tyto dvě stvoření často zaměňována. Proto vznikl termín kori, který kombinuje kandži pro kitsune a tanuki a užíval se pro označení všemožných nadpřirozených bytostí.

Vyskytují se v pohádce *Bunbuku-čagama* (Konvice pro štěstí) a *Kači-kači jama* (Hora praskajícího ohně). V obou pohádkách je tanuki popsán úplně jinak. V *Bunbuku-čagama* obchodník s harampádím poprosí tanukiho, aby se proměnil v konvici na čaj což tanuki udělá. Obchodník potom konvici prodá buddhistickému mnichovi, který jí dá do ohně, aby si v ní ohřál čaj. Konvice si začne nejdříve stěžovat na teplo, poté se z ní objeví čumák,

tlapky a ocas a tanuki uteče do hor. V druhé pohádce tanuki zabije a uvaří starou ženu v polévce a pak se v ní promění, aby ji mohl naservírovat jejímu manželovi. (Foster, 2015, s. 188)

V knize Japonské pohádky, kterou převyprávěli Zlata Černá a Miroslav Novák se s tanuki můžeme setkat v pohádce „Jak spolu soupeřili liška a jezevec“. Zde spolu soupeří v tom, kdo má lepší převtělovací schopnosti.

Tanuki jsou zobrazováni i dnes, v manze a anime, včetně animovaného filmu Pom poko od studia Ghibli. Film se odehrává v roce 1960, během období ekonomického růstu a modernizace a vypráví o komunitě tanuki žijící na předměstí Tokia. Lidé zde chtějí postavit nové domy, což ale zničí rodný domov tanuki. Tanuki se zoufale snaží lidem zabránit v jejich plánu. Společně pomocí jejich schopnosti přeměnit se v různé předměty a bytosti vytvoří iluze a zátarasy, aby zabránili výstavbě nových domů. (Foster, 2015, s. 191)



Obrázek 34 – Tanuki maska

Obrázek 35 – Tanuki v animovaném filmu Pom poko

1. 7 Masky pro bojová umění

1.7.1 Kendo maska

Kendo je japonská forma šermu s bambusovými meči, původně bylo označováno jako bezpečná forma výcviku šermu pro samuraje v období Edo. (japaneseonimasks.com)

Kendo maska, také nazývaná bogú, je důležitou součástí výbroje. Chrání hlavu, krk a obličej před úderem během tréninku a zápasů. Kendo masky se dají sehnat v různých velikostech, aby vyhovovaly různým tvarům hlavy. Předpokládá se, že první kendo masky se objevily na počátku 20. století, ale není dohledatelná žádná konkrétní zmínka. První zdokumentovaná maska kendo je z turnaje v Japonsku v roce 1936. (<https://www.czech-kendo.cz/kendo/>)



Obrázek 36 – Kendo maska

Masky mají vestavěný ventilační systém, který pomáhá nositele udržet v pohodlí. Některé masky se dodávají s vestavěným chráničem brady pro dodatečnou ochranu. Jsou vyráběny z tvrdého plastu s tlumící pěnovou vložkou. Maska má tři díly – přední, zadní a boční. Přední strana je sklopná, takže se dá snadno otevřít a zavřít. Zadní se připevňuje k temeni hlavy páskem a po stranách se zaháknou za uši. Maska musí těsně přiléhat, aby se během nošení nepohybovala. (<https://www.czech-kendo.cz/kendo/>)

1. 8 Moderní Japonské masky

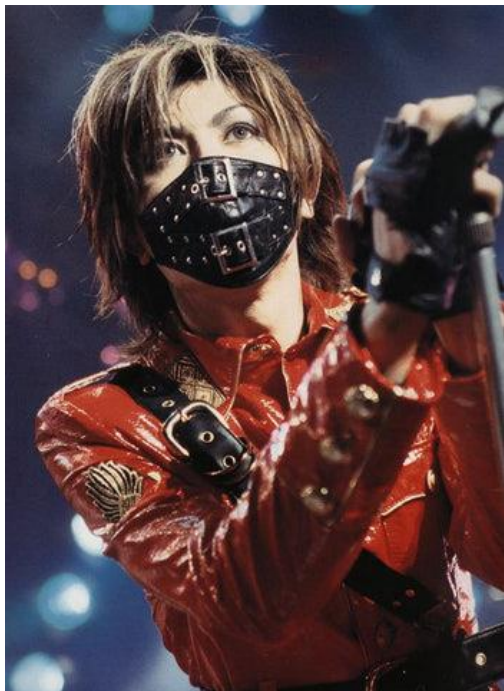
1.8.1 Ultraman maska



Ultraman je japonský superhrdina, kterého vytvořil Eiji Tsuburaya a poprvé se objevil na televizních obrazovkách roku 1966. Maska je vyrobená z kvalitních materiálů a je sběratelským kouskem pro fanoušky seriálu. (japaneseonimasks.com)

Obrázek 37 – Ultraman maska

1.8.2 Visual Kei maska



Visual Kei je forma hudby a módy, která vznikla v Japonsku na počátku 80. let. Umělci Visual Kei vystupují s výrazným make-upem a okázalejšími kostýmy než u jiných japonských hudebních žánrů. Masky jsou pro tento styl základním prvkem, protože kapely do svých vystoupení začaly vkládat divadelní prvky. Jsou různých barev a náročně zdobené. Mnoho kapel tohoto žánru má svůj jedinečný styl masek, který odráží jejich individuální estetiku. (japaneseonimasks.com)

Visual Kei se objevil zhruba v polovině 80. let 20. století a za jeho zakladatele jsou považovány skupiny X Japan, D'erlanger, Buck-Tick a Color. Název vychází ze sloganu Psychedelic violence crime of visual shock, který měla na svém albu kapela X Japan. (japaneseonimasks.com)

Obrázek 38 – Visual Kei maska

1.8.3 Animegao maska

Animegao můžeme přeložit jako „anime obličej“. Maska, kterou nosí převážně ženy zabývající se cosplayem, zakrývá celý obličej s výjimkou malých otvorů pro oči a ústa. Mají přehnané rysy, jako jsou velké oči, velké rty a dlouhý nos. Masky jsou vyrobeny z pryskyřice, sklolaminátu, silikonu nebo latexu. (japaneseonimasks.com)

Tyto masky jsou nejčastěji nošeny v Japonsku lidmi, kteří chtějí změnit svůj vzhled a podobat se charakteru z anime nebo mangy, kterého reprezentují. Masku je možné nosit s parukou a oblečením, které doplňuje vzhled. (wikipedia.org/wiki/Animegao_kigurumi)



Obrázek 39 – Animegao maska

Jde o typ cosplaye a nazývá se Animegao kigurumi a je provozován fanoušky japonských animovaných seriálů. V Japonsku tento druh cosplaye můžeme nazvat také jako „kigurumi“ nebo „animegao“. V minulosti byl také nazýván „doller“, ale časem tento název upadl a spíše se používá v souvislosti s nositeli masek ve stylu bjd (asijské kloubové panenky). (wikipedia.org/wiki/Animegao_kigurumi)

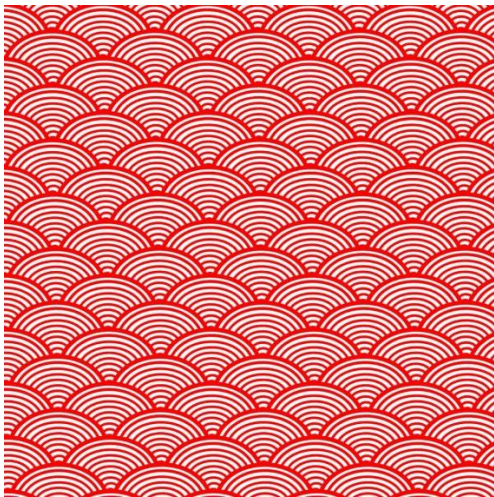
2 Japonské vzory a jejich význam

Japonské vzory můžeme spatřit v mnoha podobách a každý má svůj skrytý význam. Nejčastěji se s nimi setkáme na kimonech, ručnicích a dalších kusech oblečení. Dále mohou zdobit keramické předměty, jako jsou hrnečky, konvice nebo vázy. Japonských vzorů samozřejmě existuje spousta, ale já jsem vybrala ty, které jsem použila při tvorbě masek, nebo vzory, které mě zaujaly.

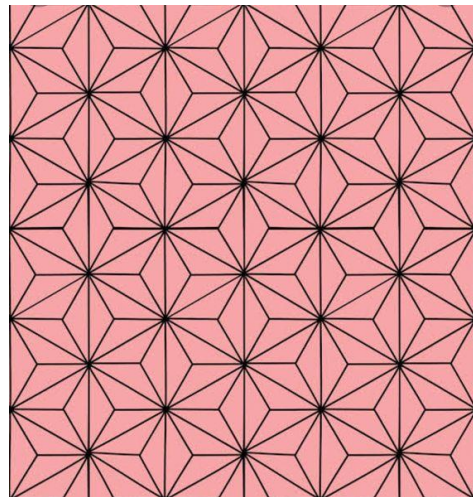
2.1 Geometrické vzory

Vzor seigaiha je velmi běžný geometrický vzor pro japonské tkaniny. Skládá se z překrývajících se soustředných kruhů. Název tohoto vzoru v překladu znamená „vlny modrého moře“. Dříve byl vzor používán k zobrazení oceánů a moří na historických mapách. Tento vzor je obvykle modré barvy, ale dnes v jakékoliv barvě. (japan-avenue.com)

Asanoha je opakující se geometrický vzor ve tvaru šesticípé hvězdy má znázorňovat konopné listy. Konopí se před přívozem bavlny do Japonska používala k zhotovení textilií a byl to velmi odolný a pevný materiál. Proto se rostlina stala symbolem síly, odolnosti a zdravého růstu. Vzor Asanoha se často používá jako potisk na tkaniny, ze kterého se šije dětské oblečení v naději, že se u dětí vyvinou stejné vlastnosti jako u konopí. (japan-avenue.com)



Obrázek 40 – Vzor seigaiha

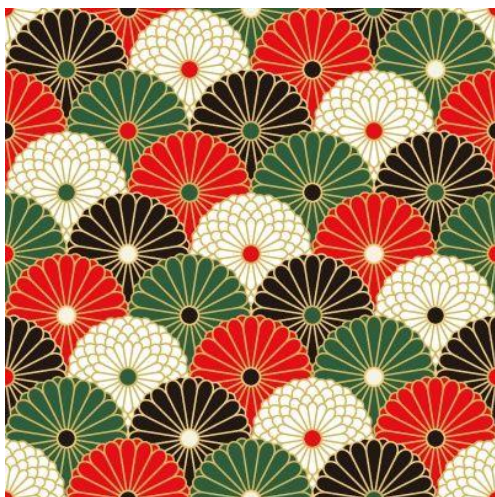


Obrázek 41 – Vzor asanoha

2.2 Květinové vzory

Na japonských tkaninách můžeme spatřit mnoho vzorů v podobě květin. Například kiku, známá také jako chryzantéma. Tato květina se stala znakem císařské rodiny. Nachází se na císařské pečeti, pase a padesáti jenových mincích. Dále je symbolem dlouhověkosti a mládí. (japan-avenue.com)

Třešňový květ neboli sakura je symbolická květina Japonska. Označuje začátek jara a zaujímá důležité místo v japonské kultuře. Existuje tradice nazývaná hanami, která spočívá v pozorování třešňových květů v době kvetení. Vzor na tkaninách znázorňuje křehkost, laskavost a pomíjivost krásy. (japan-avenue.com)



Obrázek 42 – Vzor kiku



Obrázek 43 – Vzor sakura

2.3 Zvířecí vzory

Tsuru je vzor, který zobrazuje jestřába japonského, který je často zobrazován na látkách a papírech, buď realisticky, nebo v origami stylizaci. Má dlouhý krk a nohy, peří je bílé a temeno hlavy má červené barvy. Jeřáb je symbolem dlouhověkosti a štěstí. Pokud je jeřáb vyobrazen v páru, pak symbolizuje silné a šťastné manželství. Existuje legenda, která praví, že pokud vyskládáte tisíc origami jeřábů, splní se vám všechna přání. (japan-avenue.com)

Dalším často se objevujícím motivem je kapr koi. Jedná se o druh japonského kapra, který se chová převážně pro dekorativní účely. Má krásně zbarvené šupiny a díky své barevnosti tvoří krásný vzor na látkách. Symbolizuje odvahu, vytrvalost a triumf. (japan-avenue.com)



Obrázek 44 – Vzor tsuru



Obrázek 45 – Vzor koi

2.4 Přírodní vzory

Mezi nejznámější japonský přírodní vzor patří vzor kumo. Mraky, v japonštině kumo, mohou mít na látkách mnoho podob, od obrazných po stylizované. Mraky symbolizují naději, změnu nebo víru v Boha. (japan-avenue.com)

Dále je hodně používán slavný japonský tisk s názvem Velká vlna u pobřeží Kanagawy. Tento tisk je prvním vyobrazením série „36 pohledů na horu Fuji“, kterou vytvořil malíř Hokusai. Na obraze je znázorněna obrovská vlna ohrožující tři lodě na rozbouřeném moři. Klidná a netečná hora Fuji je vyobrazena v pozadí. Obraz se stal tak oblíbeným, že se začal tisknout i na látky. (japan-avenue.com)



Obrázek 46 – Vzor kumo



Obrázek 47 - Velká vlna u pobřeží Kanagawy

Praktická část

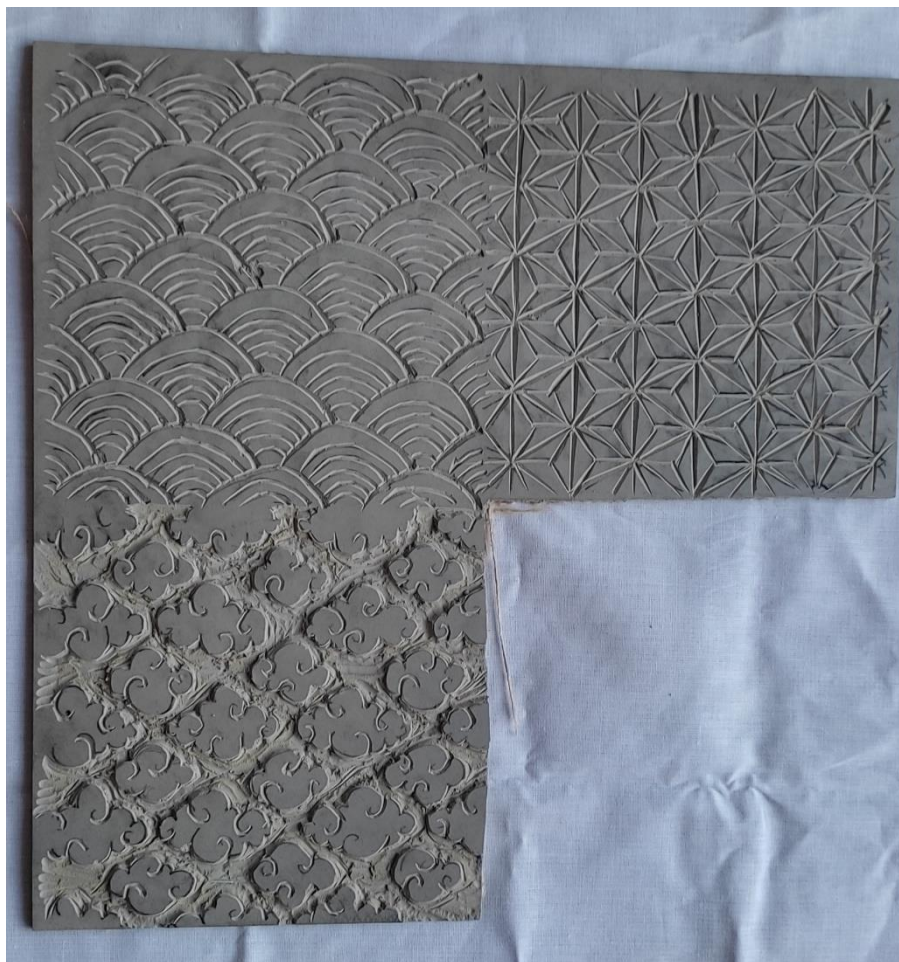
3 Inspirace

Při tvorbě a navrhování masek jsem chtěla, aby co nejlépe refletovaly kulturu Japonska. Rozhodla jsem se tedy pro zhotovení těch nejtypičtějších masek, které se v Japonsku nosí při různých karnevalech a festivalech. Inspiraci jsem hlavně čerpala z japonských pohádek a animovaných seriálů a filmů. Dále jsem masky chtěla doplnit o japonské vzory, ze kterých jsem zvolila tyto tři – seigaiha, asanoha a kumo.

3.1 Návrhová část

Návrhy jsem tvořila technikou koláže ze zbytků origami papírů, které jsem natiskla mnou vytvořeným linorytem.

Nejprve jsem si masky naskicovala a rozvrhla si umístění vzorů.



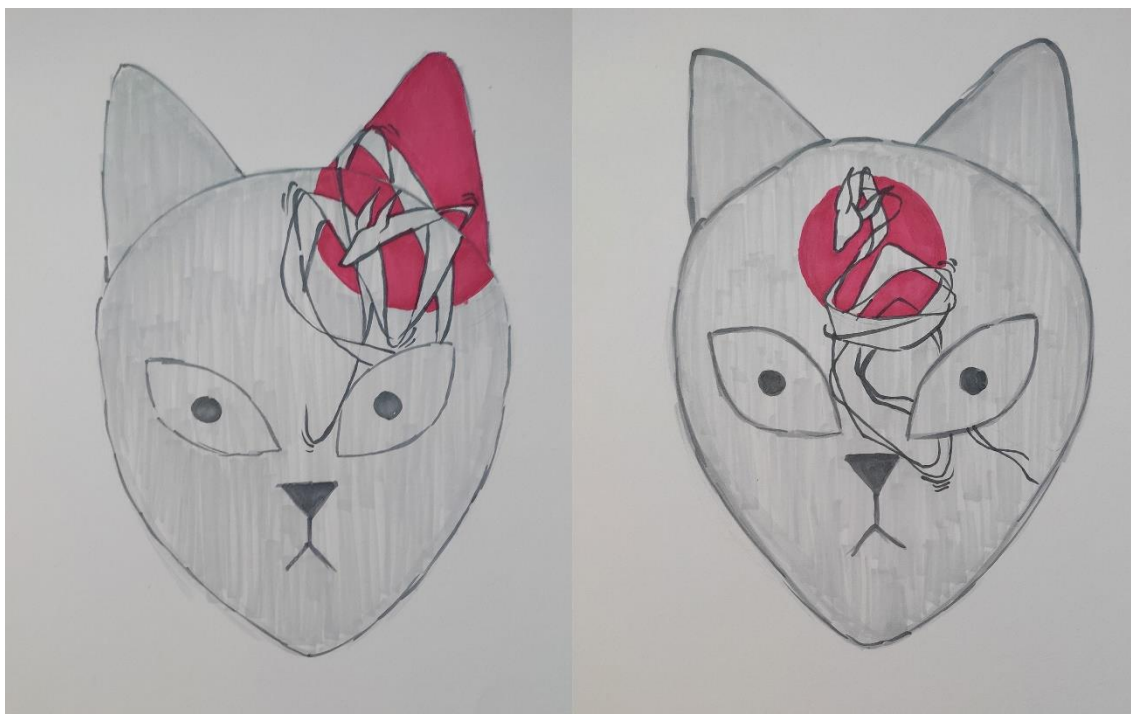
Obrázek 48 – Vlastnoručně vyrobený linoryt



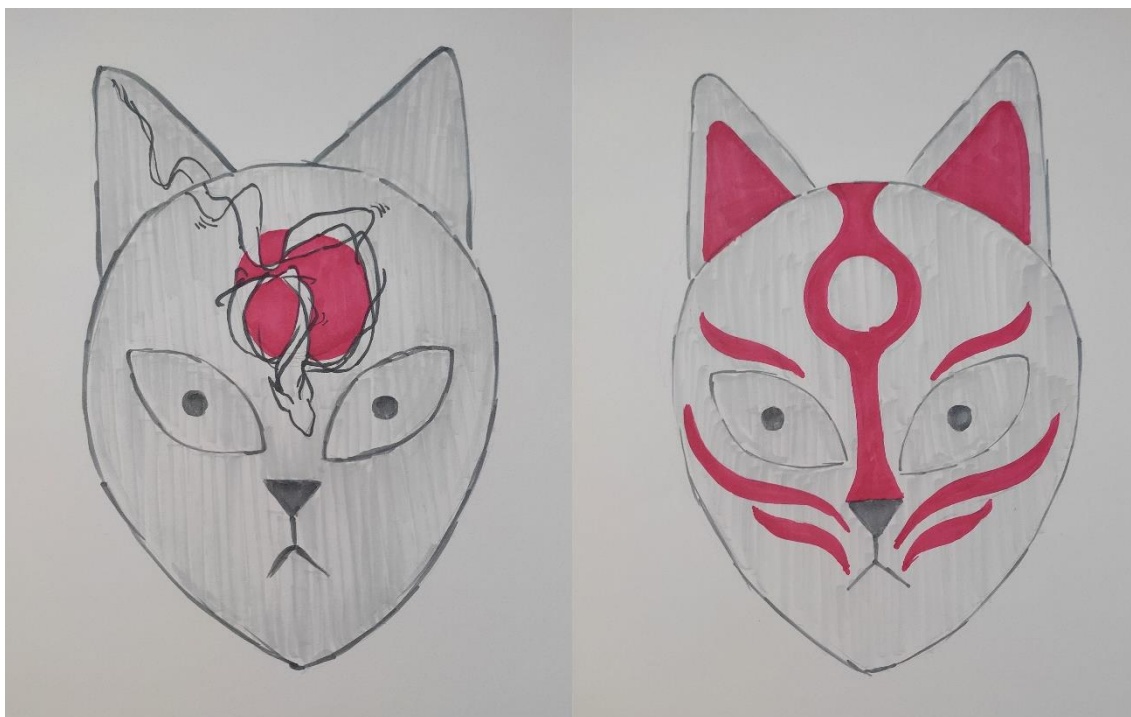
Obrázek 49 - Skica masek s pavoučími liliemi



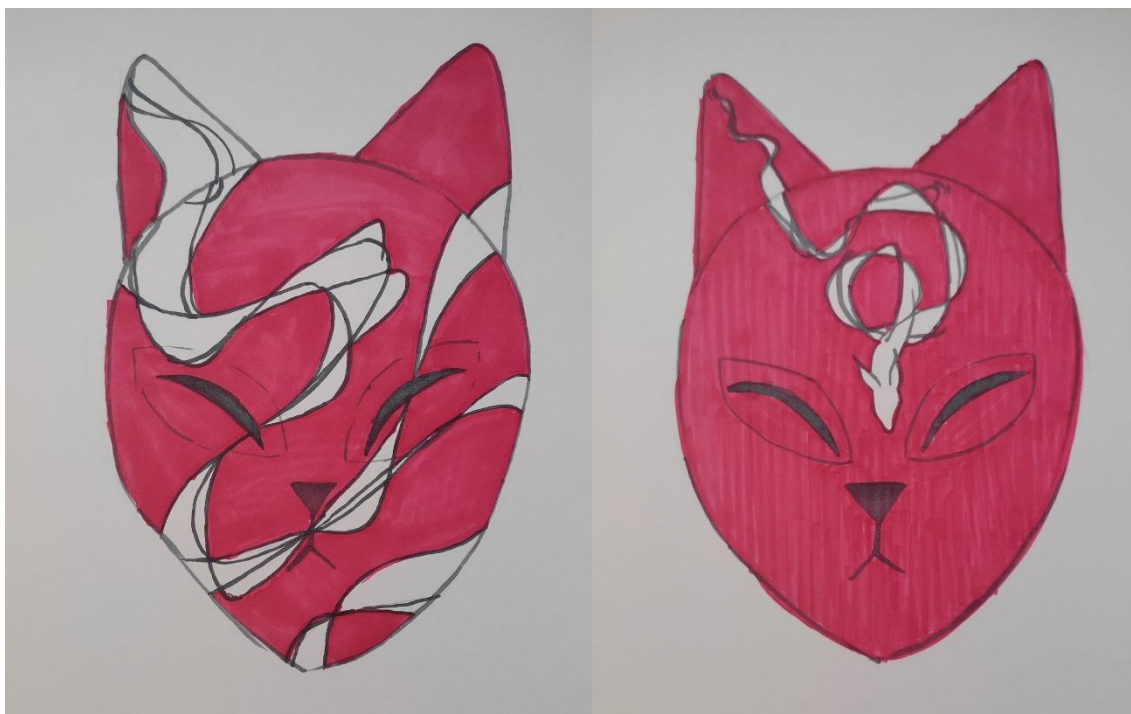
Obrázek 50 – Skica kicune masek



Obrázek 51 – Skica kicune masek



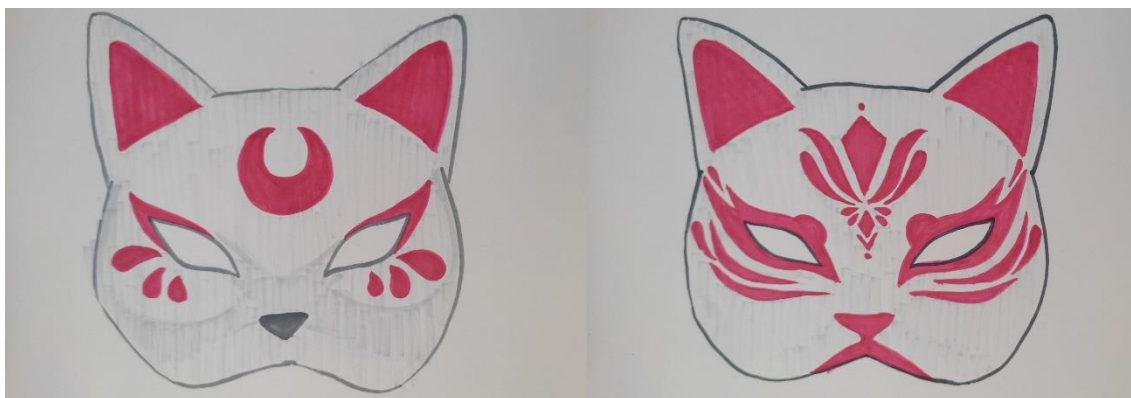
Obrázek 52 – Skica kicune masek



Obrázek 53 – Skica kicune masek



Obrázek 54 – Skica kicune masek



Obrázek 55 – Skica kicune masek



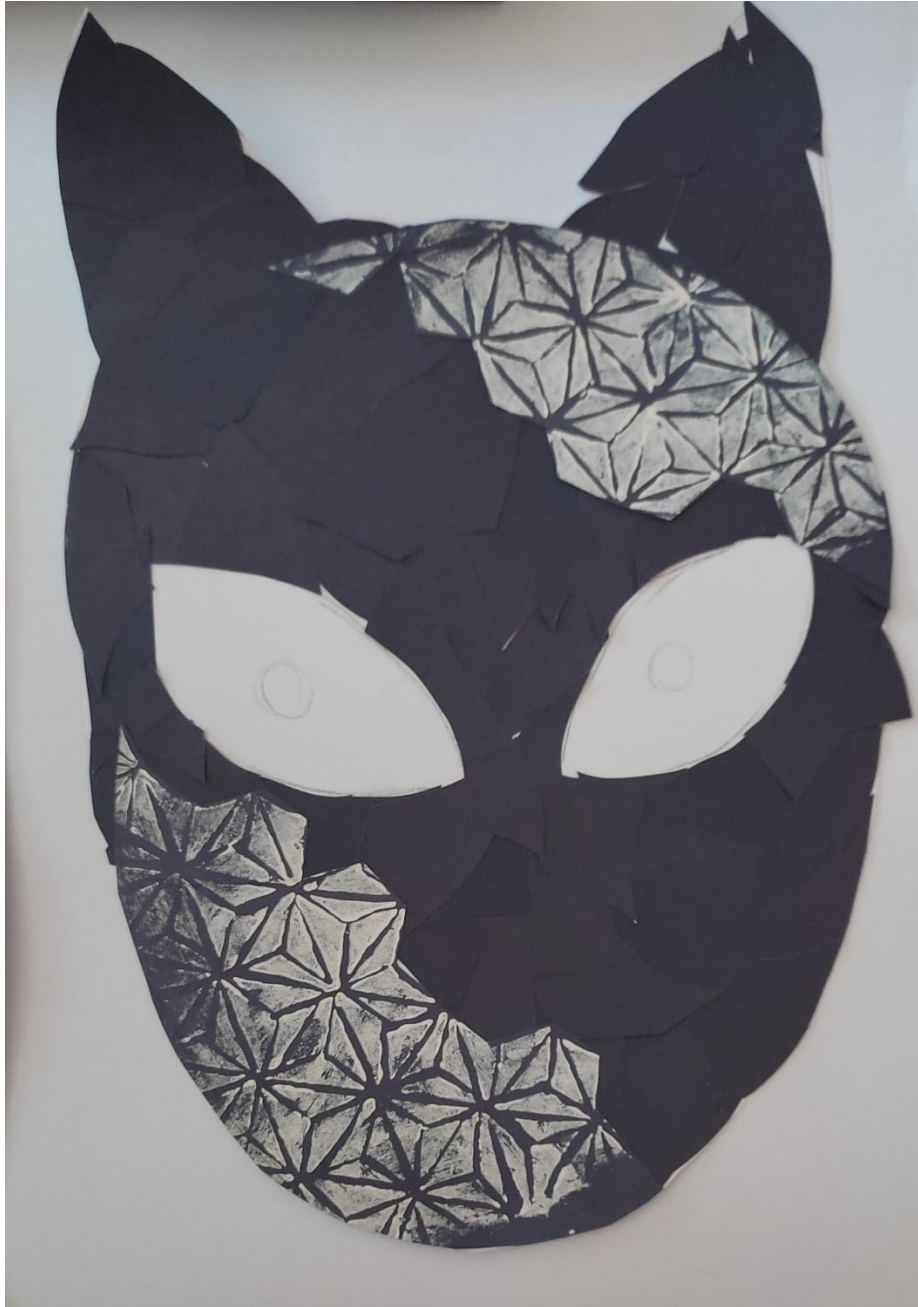
Obrázek 56 – Skica kicune masky a umístění vzoru na masku



Obrázek 57 – Návrh masky kicune



Obrázek 58 - Návrh masky kicune



Obrázek 59 - Návrh masky kicune



Obrázek 60 – Návrh masky tengu



Obrázek 61 – Návrh masky tengu



Obrázek 62 – Návrh masky kicune



Obrázek 63 - Návrh masky kicune



Obrázek 64 - Návrh masky kicune



Obrázek 65 - Návrh masky kicune



Obrázek 66 - Návrh masky kicune

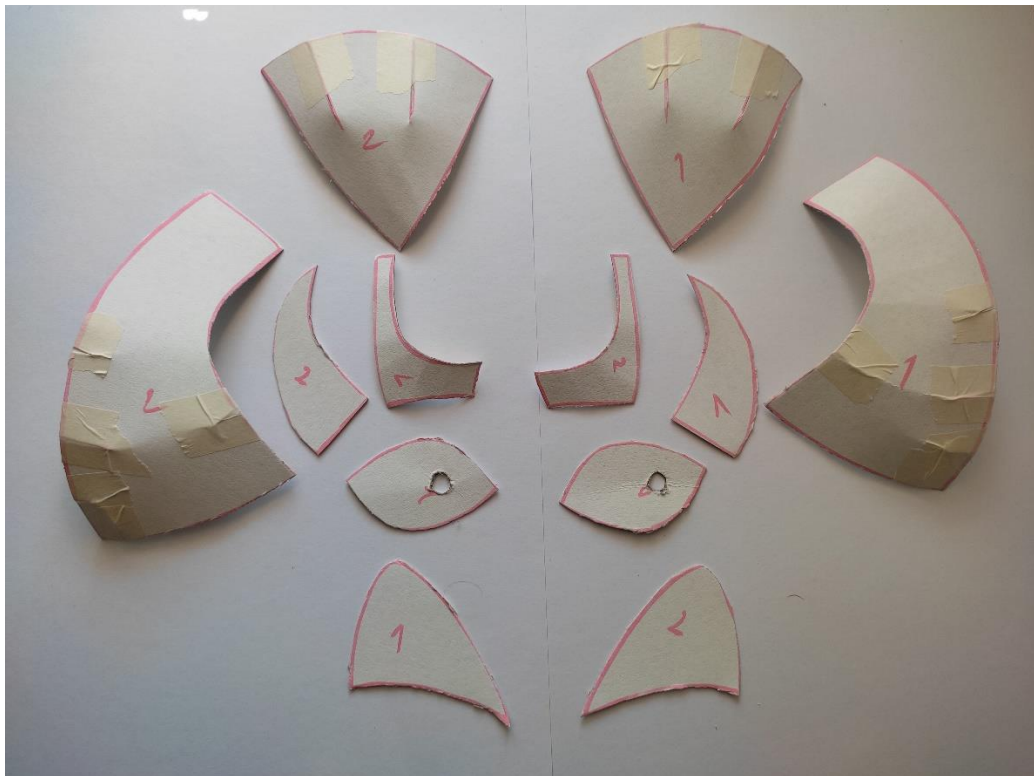


Obrázek 67 - Návrh masky kicune

3.2 Realizace

Jednotlivé masky jsem realizovala technikou papír-mache nebo za pomocí materiálů, které se používají při tvorbě cosplayů. Postup se lišil od druhu masky. Masek mělo vzniknout 5-10, ale nakonec jsem jich vytvořila o dost více, jelikož jsem se vždy snažila najít co nejpřesnější tvar a dále jsem i experimentovala s materiálem. Ve finále jsem vybrala 7 výsledných kousků.

Na masku kicune, která zakrývá celý obličej, jsem si zakoupila stříh online. Masku kicune zakrývající celý obličej jsem dělala z jednotlivých dílů, které jsem slepila k sobě. Masku se skládá vždy ze dvou dílů pro nos, oko, tvář, čelo, ucho a obočí. Na takto slepený základ jsem dala dvě vrstvy papír-mache z vnitřní i z vnější strany masky. Masky jsem tvořila dvě, liší se od sebe jen otvorem pro oči.



Obrázek 68 – Díly masky kicune



Obrázek 69 – Slepění jednotlivých dílů masky



Obrázek 70 – Masky kicune po nanesení papír-mache

Další kicune masku jsem tvořila za použití proužků kartonu, které jsem tvarovala na polystyrenové hlavě.



Obrázek 71 – Maska kicune vymodelovaná z proužků kartonu a lepenky



Obrázek 72 – Maska kicune po nanesení papír-mache

Masku kicune, která zakrývá jen půlku obličeje, jsem tvořila dvěma způsoby – na první jsem si vytvořila formu z keramické hlíny, kterou není třeba vypalovat, stačí ji jen nechat dostatečně uschnout při pokojové teplotě. Takto vytvořenou formu jsem obalila potravinářskou folií, aby mi na ni neprosáklo lepidlo a maska se z ní dala lépe sejmout. Masku jsem tvořila tak, že jsem mezi vrstvy papír-mache vkládala menší kousky sádrové gázy pro zpevnění. Takto vytvořenou masku jsem nechala 24 hodin schnout při pokojové teplotě. Poté jsem masku sejmula z formy a začistila okraje papír-mache. Druhou masku jsem modelovala z proužků kartonu, ze kterých jsem si nejdříve vytvořila základ. Základ této masky tvoří proužky kartonu, které kopírují rám mého obličeje, jeho délku a šířku. Na základ jsem navrstvila další proužky kartonu a vymodelovala nos. Na vzniklou masku jsem nanesla papír-mache a po zaschnutí vyznačila a vyřízla otvory pro oči, které jsem zase začistila papír-mache.



Obrázek 73 – Vymodelovaná forma na masku z hlíny



Obrázek 74 – Maska kicune po nanesení papír-mache



Obrázek 75 – Maska kicune modelovaná z proužků kartonu



Obrázek 76 - Maska kicune po nanesení papír-mache

Na masku démona Oni jsem si do alobalu obtiskla formu svého obličeje, na kterou jsem zase navrstvila papír-mache. Požadovaný tvar masky jsem vystříhla a ze zbylého alobalu jsem vymodelovala rohy, které jsem nalepila na požadované místo. Maska má uprostřed dva otvory, ale plní spíše dekorální funkci. Zkoušela jsem vytvořit i celoobličejovou masku Oni za použití koupené plastové masky a pěnové hmoty, známé pod anglickým názvem „foam clay“ nebo „craft clay“. Pěnu jsem zakoupila v českém obchodě Cosplay Emporium, kde prodávají různé materiály pro tvorbu cosplayů. Tato pěna je po zaschnutí velmi lehká, ale hodí se spíše na modelování drobnějších detailů nebo povrchové úpravy. Po zaschnutí pěnové hmoty, které trvalo asi 48 hodin, jsem masku z plastové koupené masky sejmula. Maska z pěnové hmoty se během pár hodin zdeformovala a tím pádem jsem ji už nijak nemohla využít.



Obrázek 77 – Forma z alobalu



Obrázek 78 – Vytvořené díly oni masky



Obrázek 79 – Spojené díly oni masky



Obrázek 80 – Maska oni



Obrázek 81 – Maska oni z foam clay

Masky tengu jsem tvořila dvě. Tengu masku s typickým dlouhýmnosem jsem tvořila na plastové masce zakoupené v papírnictví. Čelo jsem domodelovala pomocí alobalu a nos jsem vytvořila pomocí ruličky, kterou jsem na masku nalepila. Následně jsem nanasla papír-mache, abych vše zahladila. Na druhou jsem použila speciální pěnu s názvem EVA foam, kterou jsem také zakoupila v obchodě Cosplay Emporium. Díly masky jsem z pěny vyřízla řezákem a následně slepila k sobě a spoje jsem začistila craft fillerem, což je tmel na vodní bázi. Zaschnutí tmelu trvalo přibližně 24 hodin, protože jsem vyhlazovala větší plochu masky.



Obrázek 82 – Tengu maska



Obrázek 83 – Tengu maska z EVA foam

Jako další jsem vytvořila masku s pavoučími liliemi. Na tuto masku jsem zase použila plastovou masku a druhou jsem vytvořila z proužků kartonu, které jsem vytvarovala a slepila k sobě. Do masky jsem udělala otvor pro oko a ústa, aby se v ní dalo dýchat a hlavně, aby přes ni bylo vidět. Na masku z kartonu jsem nalepila ručně vyráběné papírové lilie, které jsem vytvořila technikou origami. Lilií jsem vytvořila přibližně dvacet.



Obrázek 84 – Základ masky



Obrázek 85 – Maska po nalepení origami lilií

Takto vytvořené masky jsem na zahradě v krabici nastříkala grafitovou barvou ve spreji.



Obrázek 86 – Masky nastříkané grafitovou barvou

Jelikož jsem masky potřebovala dostat do textilní podoby, rozhodla jsem se některé masky, které jsem vytvořila technikou papír-mache použít jako formu. Jako jedinou masku, kterou jsem nepoužila jako formu, byla maska oni. Na tu jsem textílii lepila přímo. Zprvu jsem chtěla mít masky v kombinaci červené a bílé barvy a začala jsem tak i

pracovat. Nakoupila jsem si bílý krešovaný taft, který jsem si nastříhala pomocí stříhů masek. Díly jsem poté začistila a vyšila vzor červenou metalickou přízí. Jelikož se materiál kroutil, a následovně nalepení na vytvořené masky by nevypadalo dobře z estetické stránky, rozhodla jsem se pro jinou techniku. Zvolila jsem tedy modrotisk, se kterým jsem pracovala už několikrát, a velice se mi osvědčil. Zároveň je indigo populárním barvivem textilií v Japonsku i dnes, a zde se nazývá aizome.



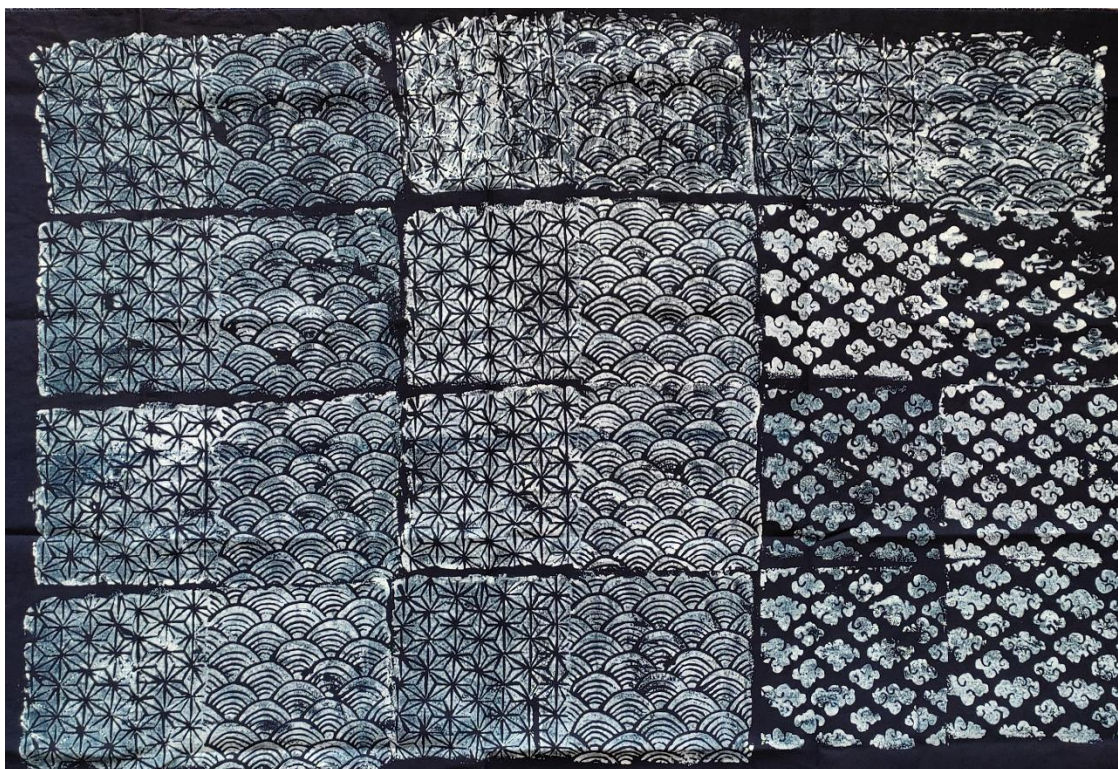
Obrázek 87 – Vyšité díly masek

V dílně rodiny Danzingerů v Olešnici na Moravě jsem si objednala všechn potřebný materiál. V jejich obchodě se dá nakoupit kvalitní bavlněná metráž šíře 85 cm i tiskařská reserva. Bavlněnou metráž jsem doma natiskla pomocí razítka, které jsem sama vyrobila technikou linoryt ze zbytku lina. Reservu jsem nejdříve nanášela štětcem, který ale udělal nerovnou vrstvu. Rozhodla jsem se tedy pro nanášení houbičkou, díky které jsem měla větší kontrolu nad množstvím nanášené rezervy.

Po natisknutí vzorů na metráž jsem nechala rezervu 24 hodin zaschnout. Takto připravenou metráž jsem poslala zpátky do dílny rodiny Danzingerů, kde ji majitel dílny obarvil v indigové lázni a podrobil dalším úpravám. Poté jsem si obarvenou metráž mohla vyzvednout a začít pracovat.



Obrázek 88 – Nanesení rezervy



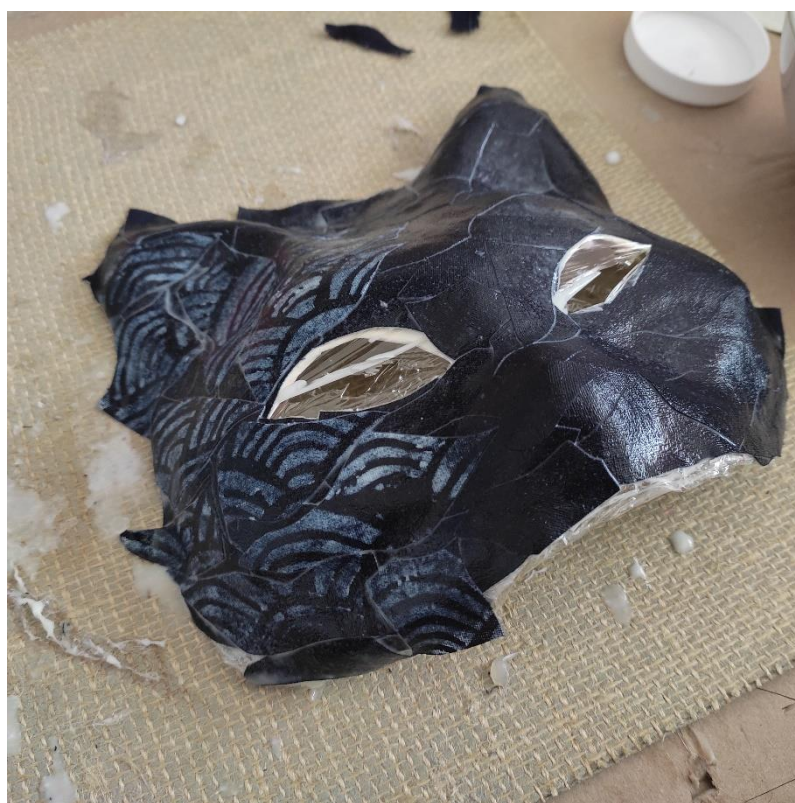
Obrázek 89 – Metráž po obarvení

Textilní masky jsem tvořila technikou kašírování, na které jsem použila vytvořený modrotisk, zbytky bílé bavlny a bavlněnou látku s potiskem jestřábů. Z modrotisku jsem si nastříhala menší abstraktní vzory, které jsem kašírováním vrstvila přes sebe. Z bavlny jsem vyzkoušela nastříhat i proužky, ale více se mi osvědčily vzory abstraktnější.

Jako spojovací materiál, jsem vyzkoušela klasické lepidlo naředěné vodou, které zanechalo přirozený vzhled textilie, a maska byla po uschnutí pevná a nerozpadala se. Jedinou nevýhodou bylo, že z masky bylo stále cítit lepidlo. Dále jsem vyzkoušela Mod Podge, který se používá například pro kašírování misek z textilu. Masky nebyly tak pevné, působily spíše gumově a Mod Podge jim dodal lesklý vzhled. Nejvíce se mi ale osvědčila škrobenka. Má tužší konzistenci, drží kousky textilie pohromadě a na rozdíl od lepidla hezky voní, takže masky při nasazení na hlavu nezapáchají.



Obrázek 90 – Maska z papír-mache použitá jako forma



Obrázek 91 – Maska vytvořená z textilu kašírováním



Obrázek 92 - Maska kicune vytvořená z textilu kašírováním



Obrázek 93 - Maska tengu vytvořená z textilu kašírováním

Jelikož jsou masky vytvořené lepidlem nebo škrobem není vhodné je prát ani nijak namáčet.

Fotodokumentace masek



Obrázek 94 – Fotodokumentace masky oni



Obrázek 95 – Fotodokumentace masky oni



Obrázek 96 - Fotodokumentace masky kicune



Obrázek 97 - Fotodokumentace masky kicune



Obrázek 98 - Fotodokumentace masky kicune



Obrázek 99 - Fotodokumentace masky kicune



Obrázek 100 - Fotodokumentace masky kicune



Obrázek 101 - Fotodokumentace masky kicune



Obrázek 102 - Fotodokumentace masky kicune



Obrázek 103 - Fotodokumentace masky kicune



Obrázek 104 - Fotodokumentace masky kicune



Obrázek 105 - Fotodokumentace masky kicune



Obrázek 106 - Fotodokumentace masky kicune



Obrázek 107 - Fotodokumentace masky kicune



Obrázek 108 - Fotodokumentace masky kicune



Obrázek 109 - Fotodokumentace masky kicune



Obrázek 110 - Fotodokumentace masky kicune



Obrázek 111 - Fotodokumentace masky tengu



Obrázek 112 - Fotodokumentace masky tengu



Obrázek 113 – Fotodokumentace kicune masek a oni masky



Obrázek 114 – Fotodokumentace kicune masek



Obrázek 115 – Fotodokumentace kicune masek a tengu masky

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo vytvořit kolekci 5-10 masek, které byly inspirovány japonským folklórem.

Během tvorby teoretické části jsem si rozšířila obzory o historii japonských masek a vzorů. Dále jsem se seznámila se spoustou japonských příběhů, které jsem doposud neznala a dozvěděla jsem se nespočet informací o festivalech a divadelních představeních, při kterých se masky v Japonsku nosí. Při hledání masek, které by mohly být těm japonským podobné, jsem narazila na řadu masek z českého lidového prostředí, které se těm japonským velice podobají.

V další části jsem řešila návrhový proces, realizaci a materiálové zkoušky jak výroby masek z papíru, tak těch textilních.

Výsledkem mé bakalářské práce je 9 textilních masek, které mohou sloužit jako oděvní doplněk nebo volný textilní objekt.

Seznam použité literatury a webových zdrojů

- BAŠTAN, Radim. Zobrazení lišky v japonské lidové slovesnosti. Olomouc, 2013. bakalářská práce (Bc.). UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI. Filozofická fakulta
- CHRONICLE BOOKS. Tales of Japan: Traditional Stories of Monsters and Magic. San Francisco, California: Chronicle Books, 2019. ISBN 978-1-4521-7446-4
- ČERNÁ, Zlata a NOVÁK, Miroslav. Japonské pohádky. Petrkov: 2008. ISBN 978-80-904061-7
- DVOŘÁČEK, Petr. Masky: mysterium proměny: masky šesti kontinentů. Olomouc, Fontána: 2008. ISBN 978-80-7336-478-6
- EBELOVÁ, Kateřina. Maska v proměnách času a kultur. Praha, Grada: 2012. ISBN 978-80-2470-6
- FOSTER, Michael Dylan a Kijin SHINONOME. The Book of Yokai – Mysterious Creatures of Japanese Folklore. Oakland, California, University of California Press, 2015. ISBN 978-0-520-27102-9
- JOHNSON, Adam J.. The Evolution of Yōkai in Relationship to the Japanese Horror Genre. (2015). Masters Theses. University of Massachusetts Amherst
- LANGHAMMEROVÁ, Jiřina. Fenomény lidových tradic. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-3302-4.
- ROSS, Catrien. Haunted Japan. North Clarendon, Vermont: Tuttle, 2020. ISBN 978-4-8053-1582-8
- ŠKULTÉTY, Matěj. Japonský folklór a jeho vyobrazení v komiksu Usagi Yojimbo. Olomouc, 2022. bakalářská práce (Bc.). UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI. Filozofická fakulta
- UHLÍŘOVÁ, Lucie. Masky v tradičním japonském tanci a divadle. Olomouc, 2019. bakalářská práce (Bc.). UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI. Filozofická fakulta
- Japanese masks – 18 types – Story of every Japanese mask. Dostupné z:
<https://japaneseonimasks.com/blogs/magazine/japanese-masks-18-types-story-of-every-japanese-mask>
- Traditional Japanese Patterns and their meanings. Dostupné z: <https://japan-avenue.com/blogs/japan/japanese-patterns>
- <https://www.czech-kendo.cz/kendo/>
- <https://fairytalez.com/region/japanese/>
- <https://the-noh.com>
- <https://traditionalkyoto.com>
- <https://kankou-shimane.com>
- <https://y-hozon.com>
- [https://wikipedia.org/wiki/kabuto_\(přilba\)](https://wikipedia.org/wiki/kabuto_(přilba))
- <https://namahage.co.jp>

<https://oganavi.com>

<https://ohmatsuri.com>

<https://discover-nagasaki.com>

<https://folklorstyl.cz/masopust-fasank>

Seznam obrázků

Obrázek 1 – Maska Okina zdroj: https://www.the-noh.com/sub/images/1178854018_321.jpg

Obrázek 2 – Maska Džó zdroj: https://www.the-noh.com/sub/images/1202205075_327.jpg

Obrázek 3 – Maska Onna zdroj: https://www.the-noh.com/sub/images/1178855072_137.jpg

Obrázek 4 – Maska Onna zdroj: https://www.the-noh.com/sub/images/1209365226_752.jpg

Obrázek 5 – Masky Hannja a Onna v animovaném seriálu Death Parade zdroj: <https://catchercatch.files.wordpress.com/2015/03/death-parade-masks.jpg?w=768&h=432>

Obrázek 6 – Maska Otoko zdroj: https://www.the-noh.com/sub/images/1178855261_583.jpg

Obrázek 7 – Maska Kišin zdroj: https://www.the-noh.com/sub/images/1178854306_565.jpg

Obrázek 8 – Maska Hannja zdroj: https://www.the-noh.com/sub/images/1178853623_686.jpg

Obrázek 9 – Maska Namanari zdroj: https://www.the-noh.com/sub/images/1216452866_320.jpg

Obrázek 10 – Komainu maska zdroj: https://cdn.shopify.com/s/files/1/0606/7260/6439/files/Komainu_mask_480x480.png?v=1639998675

Obrázek 11 – Kabuki masky zdroj: https://visit.museum.wa.gov.au/sites/default/files/2023-09/MuseumOfTheGreatSouthern_SchoolHolidays_Japan_KabukiMask.jpg

Obrázek 12 – Hjottoko a Okame masky zdroj: <https://i.pinimg.com/originals/c5/75/ed/c575ed0bde40735885fa544994fef3b6.png>

Obrázek 13 – Zómen maska zdroj: <https://i.pinimg.com/originals/2d/ec/22/2dec223f49c79e23390b0a6984d7406d.jpg>

Obrázek 14 – Menpo maska zdroj: https://cdn.shopify.com/s/files/1/0606/7260/6439/files/AnticStore-Large-Ref-90120_480x480.jpg?v=1651215169

Obrázek 15 – Hanbo maska zdroj: https://cdn.shopify.com/s/files/1/0606/7260/6439/files/H0011-L47629925_480x480.jpg?v=1651215260

Obrázek 16 – Kabuto přilba zdroj:

https://i.etsystatic.com/26537329/r/il/687c6d/2887513852/il_fullxfull.2887513852_kb8b.jpg

Obrázek 17 – Oni maska zdroj:

https://cdn.shopify.com/s/files/1/0606/7260/6439/files/oni_mask_480x480.jpg?v=1640345589

Obrázek 18 – Oni maska ze dřeva zdroj:

<https://cdnb.artstation.com/p/assets/images/images/023/821/585/large/eric-homm-screenshot044.jpg?1580436658>

Obrázek 19 – Momotaró a jeho přátelé zdroj: <https://sakura.co/wp-content/uploads/2023/05/momotaro-history-1.png>

Obrázek 20 – Maska Satyra zdroj:

<https://www.worldhistory.org/img/r/p/1500x1500/4442.jpg.webp?v=1664869383>

Obrázek 21 – Namahage masky zdroj:

<https://i.ytimg.com/vi/Nd1R4PVsRdU/maxresdefault.jpg>

Obrázek 22 – Namahage Sedo festival zdroj:

https://cdn.tohokuandtokyo.org/front_assets/images_other/spot/middle/aflo_SGIA002865.jpg

Obrázek 23 – Oga no Namahage zdroj:

<https://namahage.co.jp/namahagekan/img/namahage/namahage.jpg>

Obrázek 24 – Slaměný zdroj:

https://www.folklorstyl.cz/images/upload/custom/full_f6540e_dscf6402.jpg

Obrázek 25 – Turci zdroj: <https://www.folklorstyl.cz/images/upload/custom/masopust-vortova.jpg>

Obrázek 26 – Tengu maska zdroj:

https://cdn.shopify.com/s/files/1/0606/7260/6439/files/Tengu_mask_480x480.jpg?v=1639996744

Obrázek 27 – Tengu s dlouhým nosem a vraní tengu zdroj:

https://cdn.sitetheory.io/nest001/site/623/217260/IMG_7721.png?v=1684318587

Obrázek 28 – Maska Žida zdroj:

https://www.nmvp.cz/file/0a9d7f0d8a5b4d10d0914a35e1428483/17846/2021_11.30.Expozicemasopustn%C3%ADchobch%C5%AFzekamasekzHlinecka055a.JPG

Obrázek 29 – Maska charpy zdroj: LANGHAMMEROVÁ, Jiřina. Fenomény lidových tradic. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-3302-4.

Obrázek 30 – Kappa maska zdroj:

https://cdn.shopify.com/s/files/1/0606/7260/6439/files/kappa_mask_480x480.jpg?v=1639999546

Obrázek 31 – Kicune maska zdroj:

https://cdn.shopify.com/s/files/1/0606/7260/6439/files/Kitsune_mask_480x480.jpg?v=1639997751

Obrázek 32 – Festival Takegei zdroj: [https://www.nagasaki-](https://www.nagasaki-tabinet.com/storage/tourism_attractions/51413/responsive_images/5Qic04gxdxlgIFGfBRi9fLuOS0w3KlpoWlzw1by6__571_856.jpeg)

[tabinet.com/storage/tourism_attractions/51413/responsive_images/5Qic04gxdxlgIFGfBRi9fLuOS0w3KlpoWlzw1by6__571_856.jpeg](https://www.nagasaki-tabinet.com/storage/tourism_attractions/51413/responsive_images/5Qic04gxdxlgIFGfBRi9fLuOS0w3KlpoWlzw1by6__571_856.jpeg)

Obrázek 33 – Kicune no Jomacuri zdroj: <https://pbs.twimg.com/media/Emgn-8fVMAAYGsj.png>

Obrázek 34 – Tanuki maska zdroj: https://nohmask21.com/tanuki/tanuki11_thumb.jpg

Obrázek 35 – Tanuki v animovaném filmu Pom poko zdroj:

https://ienthuse.files.wordpress.com/2017/08/pompoko_scene_01.jpg

Obrázek 36 – Kendo maska zdroj:

https://cdn.shopify.com/s/files/1/0606/7260/6439/files/Kendo_mask_480x480.jpg?v=1640346476

Obrázek 37 – Ultraman maska zdroj:

https://cdn.shopify.com/s/files/1/0606/7260/6439/files/ultraman_480x480.jpg?v=163998367

Obrázek 38 – Visual Kei maska zdroj:

https://cdn.shopify.com/s/files/1/0606/7260/6439/files/visual_kei_mask_480x480.jpg?v=1639999407

Obrázek 39 – Animegao maska zdroj:

https://cdn.shopify.com/s/files/1/0606/7260/6439/files/ezgif.com-gif-maker_480x480.png?v=1640346165

Obrázek 40 – Vzor seigaiha zdroj: [https://pen-online.com/fr/wp-](https://pen-online.com/fr/wp-content/uploads/2019/02/28042952/Image-by-Karen-Arnold-1024x1022.jpg)

[content/uploads/2019/02/28042952/Image-by-Karen-Arnold-1024x1022.jpg](https://pen-online.com/fr/wp-content/uploads/2019/02/28042952/Image-by-Karen-Arnold-1024x1022.jpg)

Obrázek 41 – Vzor asanoha zdroj:

<https://i.pinimg.com/564x/f8/d4/73/f8d473eff1f1c6a753d45e20cfc33ea9.jpg>

Obrázek 42 – Vzor kiku zdroj:

<https://i.pinimg.com/564x/66/6d/08/666d089f02890831e208d76e468fe292.jpg>

Obrázek 43 – Vzor sakura zdroj:

<https://i.pinimg.com/564x/df/7a/e7/df7ae7cdb94a7c440b46278eff60d932.jpg>

Obrázek 44 – Vzor tsuru zdroj:

<https://i.pinimg.com/564x/d1/a6/ab/d1a6ab5f9c2847e53f7eaf71d93eabb0.jpg>

Obrázek 45 – Vzor koi zdroj:

<https://i.pinimg.com/564x/19/68/7e/19687e9f41adfc0a462790fecfd573daf.jpg>

Obrázek 46 – Vzor kumo zdroj:

<https://i.pinimg.com/564x/c4/bb/f3/c4bbf3192a98bc593e5092dc22fe836b.jpg>

Obrázek 47 – Velká vlna u pobřeží Kanagawy zdroj:
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/a/a5/Tsunami_by_hokusai_19th_century.jpg/350px-Tsunami_by_hokusai_19th_century.jpg

Obrázek 48 – Vlastnoručně vyrobený linoryt zdroj: foto autor

Obrázek 49 – Skica masek s pavoučími liliemi zdroj: foto autor

Obrázek 50 – Skica kicune masek zdroj: foto autor

Obrázek 51 – Skica kicune masek zdroj: foto autor

Obrázek 52 – Skica kicune masek zdroj: foto autor

Obrázek 53 – Skica kicune masek zdroj: foto autor

Obrázek 54 – Skica kicune masek zdroj: foto autor

Obrázek 55 – Skica kicune masek zdroj: foto autor

Obrázek 56 – Skica kicune masky a umístění vzoru na masku zdroj: foto autor

Obrázek 57 – Návrh masky kicune zdroj: foto autor

Obrázek 58 – Návrh masky kicune zdroj: foto autor

Obrázek 59 – Návrh masky kicune zdroj: foto autor

Obrázek 60 – Návrh masky tengu zdroj: foto autor

Obrázek 61 – Návrh masky tengu zdroj: foto autor

Obrázek 62 – Návrh masky kicune zdroj: foto autor

Obrázek 63 – Návrh masky kicune zdroj: foto autor

Obrázek 64 – Návrh masky kicune zdroj: foto autor

Obrázek 65 – Návrh masky kicune zdroj: foto autor

Obrázek 66 – Návrh masky kicune zdroj: foto autor

Obrázek 67 – Návrh masky kicune zdroj: foto autor

Obrázek 68 – Díly masky kicune zdroj: foto autor

Obrázek 69 – Slepění jednotlivých dílů masky zdroj: foto autor

Obrázek 70 – Masky kicune po nanesení papír-mache zdroj: foto autor

Obrázek 71 – Maska kicune vymodelovaná z proužků kartonu a lepenky zdroj: foto autor

Obrázek 72 – Maska kicune po nanesení papír-mache zdroj: foto autor

Obrázek 73 – Vymodelovaná forma na masku z hlíny zdroj: foto autor

Obrázek 74 – Maska kicune po nanesení papír-mache zdroj: foto autor

Obrázek 75 – Maska kicune modelovaná z proužků kartonu zdroj: foto autor

Obrázek 76 – Maska kicune po nanesení papír-mache zdroj: foto autor
Obrázek 77 – Forma z alobalu zdroj: foto autor
Obrázek 78 – Vytvořené díly oni masky zdroj: foto autor
Obrázek 79 – Spojené díly oni masky zdroj: foto autor
Obrázek 80 – Maska oni zdroj: foto autor
Obrázek 81 – Maska oni z foam clay zdroj: foto autor
Obrázek 82 – Tengu maska zdroj: foto autor
Obrázek 83 – Tengu maska z EVA foam zdroj: foto autor
Obrázek 84 – Základ masky zdroj: foto autor
Obrázek 85 – Maska po nanesení origami lilií zdroj: foto autor
Obrázek 86 – Masky nastříkané grafitovou barvou zdroj: foto autor
Obrázek 87 – Vyšité díly masek zdroj: foto autor
Obrázek 88 – Nanesení rezervy zdroj: foto autor
Obrázek 89 – Metráž po obarvení zdroj: foto autor
Obrázek 90 – Maska z papír-mache použitá jako forma zdroj: foto autor
Obrázek 91 – Maska vytvořená z textilu kašírováním zdroj: foto autor
Obrázek 92 – Maska kicune vytvořená z textilu kašírováním zdroj: foto autor
Obrázek 93 – Maska tengu vytvořená z textilu kašírováním zdroj: foto autor
Obrázek 94 – Fotodokumentace masky oni zdroj: foto Adéla Kovářová
Obrázek 95 – Fotodokumentace masky oni zdroj: foto Adéla Kovářová
Obrázek 96 – Fotodokumentace masky kicune zdroj: foto Adéla Kovářová
Obrázek 97 – Fotodokumentace masky kicune zdroj: foto Adéla Kovářová
Obrázek 98 – Fotodokumentace masky kicune zdroj: foto Adéla Kovářová
Obrázek 99 – Fotodokumentace masky kicune zdroj: foto Adéla Kovářová
Obrázek 100 – Fotodokumentace masky kicune zdroj: foto Adéla Kovářová
Obrázek 101 – Fotodokumentace masky kicune zdroj: foto Adéla Kovářová
Obrázek 102 – Fotodokumentace masky kicune zdroj: foto Adéla Kovářová
Obrázek 103 – Fotodokumentace masky kicune zdroj: foto Adéla Kovářová
Obrázek 104 – Fotodokumentace masky kicune zdroj: foto Adéla Kovářová
Obrázek 105 – Fotodokumentace masky kicune zdroj: foto Adéla Kovářová

- Obrázek 106 – Fotodokumentace masky kicune zdroj: foto Adéla Kovářová
- Obrázek 107 – Fotodokumentace masky kicune zdroj: foto Adéla Kovářová
- Obrázek 108 – Fotodokumentace masky kicune zdroj: foto Adéla Kovářová
- Obrázek 109 – Fotodokumentace masky kicune zdroj: foto Adéla Kovářová
- Obrázek 110 – Fotodokumentace masky kicune zdroj: foto Adéla Kovářová
- Obrázek 111 – Fotodokumentace masky tengu zdroj: foto Adéla Kovářová
- Obrázek 112 – Fotodokumentace masky tengu zdroj: foto Adéla Kovářová
- Obrázek 113 – Fotodokumentace kicune masek a oni masky zdroj: foto autor
- Obrázek 114 – Fotodokumentace kicune masek zdroj: foto autor
- Obrázek 115 – Fotodokumentace kicune masek a tengu masky zdroj: foto autor